ANGELI DURINI PATRITII MEDIOLANENSIS ... SELECTORUM...

Angelo Maria Durini

Digitized by Google

6
22-e
127

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
13 C
11

Ex Bibliotheca
Majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

6-22.e.127.

~~21-55~~

16.6.20.

21 / 57

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANGELI DURINI
PATRITII MEDIOLANENSIS
EX COMITIBUS MODOETIÆ
ARCHIEPISCOPI ANCYRANI
IN REGNO POLONIÆ ET M. D. LITH.
CUM FACULTATIBUS LEGATI DE LATERE
NUNTII APOSTOLICI
SELECTORUM

EPIGRAMMATUM

LIBER

AD
DIVINUM METASTASIUM
POETAM CÆSAREUM.

VARSAVIÆ
In Typographia MITZLERIANA
1770.

Digitized by Google

CIC. PRO ARCHIA.

Quis tandem me reprehendat, aut quis mihi jure ſuccenſeat, ſi quantum cæteris ad ſuas res obeundas, quantum ad feſtos dies ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipsam requiem animi & corporis conceditur temporis, quantum denique aleæ, quantum pilæ: tantum mihi egomet ad hæc ſtudia recolenda sumpsero.

PLINIUS Lib. VII. EP. IX.
De Epigrammatibus.

Fas eſt & carmine remitti, non dico continuo & longo (id enim perfici nisi in otio non poteſt,) ſed hoc arguto & brevi quod apte quantaslibet occupationes curasque diſtinguit. Lusus vocantur; ſed hi lusus non minorem interdum gloriam, quam seria consequuntur.

CASSIODORUS.

Cum nulla in Mundo poſſit eſſe fortuna quam litterarum, non augeat glorioſa notitia.

JUL. CÆSAR. SCALIGER.
In Præfatione Librorum Poetices.

Non sunt audiendi, qui hisce ſtudiis clamant tempus abſumi importunè, quod severioribus ac primariis scientiis impendendum eſt. His enim, si adhibeas modum, tantum abeſt, ut fatigent animum, ut etiam alacriorem te reddant ad exquisitiores contemplationes.

Digitized by Google

AD DIVINUM METASTASIUM.

INclyte Muſarum Princeps Phœbique Sacerdos
Metaſtaſi Jtalæ gloria prima Lyrae,
Si quid adoratâ ſtudiorum Pallade ceſſas,
Nec te in mente labor Numine dignus habet,
Adſis o Vir die, meisque allabere cœptis
Te lyra, te calami, te mea plectra canent.
Juppiter humanâ cum poſſit laude carere,
Humano gaudet ſe tamen ore coli:
Tu quoque ſis quamvis Jtalis decus omne Camænis,
Non mea dedecori Muſa futura Tibi eſt,
Adſis o, validasque in carmina ſuffice vires,
Jnfima ſic radiis luſtrat Apollo ſuis.
Si Tibi quid placet inde, probem quoscumque labores;
Namque orbi haud malim, quam placuiſse Tibi.

AD EUMDEM.

Poeta priſcæ Reſtitutor orcheſtræ,
Ornas cothurno qui pedes Sophoclæo,
Euripideum ſyrma qui tuo vincis,
Et quicquod uſquam perditum Tragœdorum,
Deſideratumque hactenus repenſaſti,
Hos ſume verſus pauculos, inæquales,
Verſus in arrham quos ſacræ Clientelæ
Durinus offert Principi Poetarum.

Digitized by Google

DE DIVINO METASTASIO

Ad APPOLLINEM.

Nunc nunc ocyus ocyuſque Phœbe
Frigus Sarmaticum hunc mihi repelle
Et da carmine non ineleganti,
Et da carmine non inerudito,
Laudes ſcribere maximi Poetæ:
Aut id ſi videar minus mereri,
Nec quisquam videatur id mereri
Tu lyram Tibi ſume, ſume plectrum
Et laudes cane Maximi Poetæ.

AD LECTOREM.

Hac nos ſepoſitis tractamus ut otia curis:
Scito quoque appoſitis tractare negotia curis.

EPIGRAM-

Digitized by Google

EPIGRAMMATA

AD

PETRUM METASTASIUM

POETAM CÆSAREUM

In effigiem

MARIAE THERESIAE

JMPERATRICIS.

MOrte carent Superi, Superis THERESIA par eſt,
Auſtriadas iuſto quæ regit Imperio;
At morte ut careat, mortali ſtirpe creata
Non dare Lyſippus, Praxitelesque poteſt.
Muſa poteſt fati domitrix, quæ pectora Vatum
Enthea fatidico Muſa furore quatit:
Te METASTASI decus hoc manet, hoc manet Illam
Ut celebris cantu fiat uterque Tuo.
Solus enim Vates es tali Heroide dignus;
Hæc ſola Ingenio eſt area digna Tuo.

IN EAMDEM.

Cuius imago Deæ, facie cui lucet in una
Temperie mixta Juno, Minerva, Venus?
Eſt Dea; quid dubitem? cui ſic conſpirat amicè
Maſcula vis, hilaris gratia, celſus honos.
Aut Dea ſi non eſt, Diva eſt quæ præſidet Iſtro,
Jngenio, vultu, moribus æqua Deis.

Digitized by Google

IN EAMDEM.

Quæ manus Artificis tria ſic confudit, ut uno
Gratia, Maieſtas, & decor ore micet?
Non Pictoris opus fuit hoc, ſed pectoris, unde
Divinæ in tabulam mentis imago fuit.

AD EAMDEM.

Te Auſtriadum fœcunda Parens quæ marmora fingent
Æraque, quæ tanto lumine in orbe micas!
Sed lapides contemne precor, contemne metalla,
Cum non iſta valent muta referre animum:
Quin eadem cum tempus edax & ſecula vincant
Sola Tibi æternus Fama, METASTASIUS.

PETRI METASTASII,

ac Virgilii comparatio.

FAmoſa Virgilium priusquam educeret
Mantua, Poeſis tamdiu jacuit nitor
Romanæ: hiulcâque Ennii elegantiâ
Perſonuerant aures politioribus,
Cœperit ut illo à Vate laus Poetica:
Haud aliter ingens noſtro ævo METASTASIUS,
Primus adeo frontem explicuit, & ultimus,
Rugasque deterſit Theatro Jtalico
Ut quod Sophocli Græca ſcæna debuit,
METASTASIO iſtud debeat ſua Jtalia,

DE

Digitized by Google

DE EODEM.

Priſcis quod Orpheus, & Sophocles Græculis,
Metastasius hoc fuit Poetis Jtalis.

DE EODEM.

Non ætas huic priſca parem melioribus annis
Extulit, aut mundi effœta ſenecta ferat:
Hoc uno meruit tantum Gens Jtala Laudis;
Quantum cum Latio Græcia tota ſuo.

AD EUMDEM.

Jngenium, Muſas, Veneres, Charitesque, Lepores,
Nomine dicam uno, Muſa Metastasii.

AD EUMDEM.

Roma vetus Senecam, ſed Metastasion effert
Roma nova, & palmam prædicat eſſe ſuam.

AD PETRUM METASTASIUM *Lugentem mortem Franciſci Primi.*

COniugis excitos blandâ teſtudine manes
Orpheus in ſuperum pene reduxit iter;
Tu ſed Franciſcum crudeli funere merſum
Vocibus ad vitæ limina pene refers:

Umbra

Digitized by Google

Umbra ſuis gaudens huc laudibus advolat, & Te
 Miratur tales ore ciere ſonos;
Quod niſi fata ullâ manſueſcere voce negarent,
 Parcarum & duro lex adamante foret,
Franciſcus potuit per Te redivivus in auras
 Surgere, & aſſuetâ ſceptra tenere manu;
Cui ſi non reddis vitam, tamen Orphea vincis,
 Aure trahens cunctos Imperii Proceres.

AD DIVAM MARIAM THERESIAM
DE METASTASIO.

Jn METASTASIO quem nacta THERESIA Vatem es
 Dicat, cui Phœbus, Pieridesque favent:
Illi Tu debes; Tibi debet nec minus Jlle;
 Altera in alterius gloria maior ineſt.

IN EIUSDEM POEMA, CUI TITULUS
La Publica Felicità.

Fas METASTASI Tibi ſoli, prodere quantum
 Lætitiæ populis attulit una dies:
At mihi adhuc dubium eſt, hæc an Tibi debita laus ſit,
 An potius tantæ debita materiæ.

AD EUMDEM.

Ut Thereſiacum digno decus exeat ore,
 Exeat ore opus eſt, MAXIME PETRE, Tuo.
Unus Alexandrum ſic pingere debet Apelles,
 Sculpere Lyſippus, ſcalpere Pyrgoteles.

Quanta

Digitized by Google

Quanta Jlla eſt? tantâ modo creſcit ad æthera linguâ:
Jngenii culpâ detero tale decus.
Hanc Jovis ad Solium tua fert ſuadela quadrigis,
Quam noſtra in terris parvula Muſa tenet.

AD EUMDEM.

Tam tua Muſa meos animos demulcet, ut illos
Auferat: an Pellex eſt mihi, Virgo Tibi?

AD EUMDEM.

Cum Tibi do verſus, liquidis do flumina limphis,
Pompeio Lauros, Tela triſulca Jovi;
Si prohibet quiſquam fieri Tibi dona Poetæ,
Jlle Deo fieri dona vetare poteſt.

IN EFFIGIEM METASTASII

Cerne METASTASIUM quem ſæcula noſtra tulerunt,
Ut diſcant faſtus ponere priſca ſuos.

AD EUMDEM.

Quâ Te voce loquar, quâ VIR DIVINE Camœnâ
Te celebrem? Tibi quæ carmina digna feram?
Quidquid habet doctrinæ Helicon, Pindusque tuliſti;
Nec Te pars ſanæ Palladis ulla latet.
Tota tua eſt virtus; te noſter ſuſcipit Orbis,
Tota Minerva tua eſt, totus Apollo tuus;
O! utinam quot habes Charites expandere poſſem:
Carmen grande mihi, non Epigramma fores.

IN EIUSDEM METASTASII DRAMATA.

Cedite Romanæ, Grajorum cedite Scenæ;
Quid Metastasius neſcio majus hiat.

IN EIUS TRAGOEDIAM DIDONIS.

Vidit ut hic proprios Dido miſeranda dolores,
Talia non plenâ murmura voce dedit;
I quicumque negas luctum poſt funera; nunquam
Sic dolui vivens, mortua plus doleo.

HONORI EIUSDEM MISCELLANEORUM.

Quæ canis annoſæ donanda Poemata cedro
Victurum æterno tempore nomen habent;
Seu tenerum doctâ modularis arundine carmen,
Vel facilem tenero barbiton ungue feris;
Seu paſtorali captas ſpectacula ſocco,
Turgidus aut tragico ſyrmate* verris humum;
Euripidem, Sophoclen, Senecam, pariterque Maronem
Una tuæ ſuadæ viva medulla refert;
Unius ore tuo loquitur ſic tota vetuſtas
Convictura Tibi, commoritura Tibi.

AD EUMDEM.

Ecce iterum lacrymis orcheſtram incendit amaris,
Et Sophoclem Petrus reddit & Euripidem
Audiit,

Digitized by Google

Audiit, atque ederas, & longum Syrma Tragœdo
Græcia victa novo ceſſit, & erubuit.

DE METASTASIO, ET MARIA THERESIA.

O felix METASTASI faciente THERESA
Magnanimâ ingenii flumina tanta Tui!
O felix METASTASIO Tu Vate, THERESA!
Cuius in æterno carmine Numen eris.

DE EODEM.

Dignum, Petre, tuo quærenti carmine carmen
Aurem imam vellens Calliope admonuit;
Pone ſtylum; METASTASII nam carmine ſolus
Cæſareus Vates carmina digna facit.

AD EIUSDEM IMAGINEM.

Hæc METASTASII eſt facies: patet obvia virtus,
Et candor, fraudis neſcius, inde micat;
Cætera ſcire cupis, Vatis lege Dramata; dices
Vix puto maiorem mente fuiſſe virum.

DE EIUS THEMISTOCLE.

Quanta Themiſtoclis conſedit pectore virtus,
Bellum inferre ſuæ cum renuit Patriæ;
Tanta animo, VIR MAGNE, tuo ſe ſe intulit, ore
Altiloquo Herois dum pia facta canis;
Jlle iterum ſurgit per te poſt funera maior;
Creſcit & ingenio laus rediviva tuo.

AD

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Seu Tibi magnanimam viſum eſt cantare THERESAM
Virgili haud pudeat ſic ceciniſſe lyram;
Jnclyta ſeu Tragicæ memoraris facta camænâ;
Uſque Sophocleo Tu pede digna tonas;
Sive NICEM inſidam tollis ſuper æthera cantu,
Cantas, quo invideat LESBIA priſca NICÆ
Quis Tibi cedet honos pro tali carmine? cingat
Lauro, hederâ, myrto, terna corona caput.

AD EUMDEM.

Lenæos latices Parthus quo crebrius hauſit,
Faucibus ardior dicitur eſse ſitis,
Qui tua tam dulci fluitantia carmina melle
Auribus intentis, MAXIME PETRE, bibunt,
Sic animi mirantur opes, pectusque diſertum,
Ingenii dotes, ſic tua ſcripta colunt:
Ut cum tam riguo mergantur fonte, bibendi
Non tamen in tanto flumine cesſet amor;
Mens ſtupet, effugiunt tali dulcedine ſenſus,
Hæremus numeris, abripimurque tuis;
Seu lubet Herois modulari carmina plectris,
Aptentur tragicis ſeu tua plectra modis.
Caſtalios fontes ſileat iam garrula fama
Nam tua qui ſitiunt, dulcius unda rigat.

DE

Digitized by Google

DE EIUSDEM DRAMATIBUS.

Uberiora ſonas, Senecæ quam Muſa Tragœdi,
  Qui tenuit culto Romula corda pede
Multiplici Sophoclem ſuperare volumine poſſes,
  Cui debet Tragicos Græcia priſca ſonos.
Largius exundat puro tua vena lepore,
  Et curſu nunquam deficiente fluit;
Quot parit Hybla favos, quot vernat floribus æthna
  Pectore tot fœtus exeris ipſe tuo;
Prole tuâ felix, qui poſt vel fata ſuperſtes
  Jngenii vives poſteritate tui.

AD EUMDEM.

Aggredior quoties Te dicere Metastasi,
  His me Phœbe ſoles increpuiſſe modis;
Deteris eximias tenui cur carmine laudes?
  Par Metastasio vix lyra noſtra foret,
Jpſe ſuas tantum dotes celebrare potis ſit,
  Cui decorat doctas laurea noſtra comas.

AD EUMDEM.

Si foret in nudis virtus, aut gloria verbis,
  Jn laudes facerem carmina mille tuas;
Nobilitare poteſt noſtram tua gloria Muſam;
  At Tibi nil potis eſt noſtra Camæna dare.

IN

IN EIUSDEM EFFIGIEM.

Externam METASTASII fert iſta Tabella
Effigiem; internam ſed monumenta tenent.

IN EAMDEM.

Sic oculos, vultus, ſic METASTASIUS ora
Geſtat; ſed genium Dramata dia notant.

DE EADEM.

Ut Græcis ſuus eſt, noſter eris Sophocles.

DE EODEM ET MARIA THERESIA IMPERATRICE.

Quod Tu das Jlli, reddit Tibi: vivere per Te
Ut datur Huic, perque Hanc non potes ipſe mori.

AD METASTASIUM.

Si vellem METASTASI Te dicere verſu,
Et Te venturis tradere temporibus,
Grande conthurnati non os, neque vena Maronis
Sufficeret, magni nec tuba Mæonide;
Sed nec Apollinei ſiren dulciſſima plectri,
Nec pia Calliope, Calliopesque ſoror.
Aura Tuæ hoc, METASTASI, daret unica Muſæ;
Hic METASTASIUS quam cuperem eſſe Tibi!

AD

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Non loqueris METASTASI, me judice, verba,
Ambroſiam loqueris, mel, mera mulſa, roſas.

DE NICE METASTASII.

NICE METASTASII teneris cantata cicutis,
Quam fama in niveis gemmea vectat equis;
NICE tuum nomen, dum current ſidera, vivet
Dum Nerei ambitam tundet humum Genitrix;
Jpſa tibi famulas ſubmiſit Delia faſces,
Deque ſuo cedit victa Neera loco.
Victa atque Jlla ſuis Vatem quæ cæpit ocellis,
Jntactum nullis ante cupidinibus;
Et quas præterea ſacro flammatus amore
Claravit tuſcis Jpſe Petrarcha modis:
Quod Venus eſt Chariſin, faculis quod Luna minutis,
Hoc tuus eſt illis, NICE beata, decor.

AD EUMDEM.

Dum METASTASI, THERESAM tollis ad aſtra
Sidus adoratum, quantus & ipſe micas!
Lumen utramque nitet, tellus miratur utrumque,
Calliopemque tuam, Cæſaridumque iubar:
Vivite Neſtoreos ambo feliciter annos,
Aurea fax populis, Numen utrumque mihi.

DE

DE EIUSDEM DRAMATIBUS.

Nocturnâ verſerque manu, verſetque diurnâ
  Drama METASTASII, quiſquis amat ſapere.
Heroum hic mores, genios, & corda revelat,
  Hic veri, atque æqui certa medulla patet;
Laudibus eximiis virtutem extollit, & ipſum
  Carpere non dubitat eſt ubicumque ſcelus;
Proh quantum eſt dignus quam fauſte vivere, quando
  Res vitam emeritas non ſinit emorier?

AD EUMDEM DE SUIS DRAMATIBUS.

Sic tua Melpomenes Tragicis induta cothurnis
  Allicit, ut mœſtæ corda beent lacrymæ;
Sic fata Heroum permiſces atra ſecundis,
  Unde minus gratum non larymaſſe foret;
Sic fallis rerum eventis, ut amabilis error
  Sit menti, & recreet qui fuit ante metus;
Tandem opus eximium ſic læto fine coronas,
  Sola cadat merito ut victima perfidia:
Ergo immortalis cingat tua tempora Laurus,
  Ceu per te victrix ipſa cupreſſus ovat.

AD EUMDEM.

Quod de Virgilii Vates Æneide Vatis
Papinius dixit, pronuntio METESTASI

De Te;

Digitized by Google

De Te; ne quis Te ſequier, niſi quam procul auſit;
Et Tua, quæ figis veſtigia, pronus adoret.

EIDEM.

Maxime vir centeno alius te carmine laudet,
Dimidio verſu dico, Metastasius.

EIDEM.

Carmina qui Tibi dat, non ſe, non Te capit, una
Carmen condignum ſe Tua Muſa canit.

INSCRIPTIO EIUSDEM ÆDIS.

Muſarum, Charitumque Domus, Domus hoſpita Phœbi eſt,
Quæ Metastasio dicitur eſſe Domus.

DE EIUSDEM POEMATIS.

Mœnia Dircæo Vatis creſcentia plectro,
Juſsaque ad auditam ſaxa venire chelyn;
Et placidas cantu tigres, auritaque quondam
Flumina, cumque ſuis robora culminibus
Fama tace; Orpheum iam METASTASIA vincit,
Thebaidasque ſuo pectine Muſa fides;
Credibile eſt Phœbum ſimiles impellere chordas,
Cum celebrat feſtas Cælica Turba dapes.

DE INÆSTIMABILI SUAVITATE CARMINUM EIUSDEM.

METASTASIANI blanda Siren carminis!
Jllexque Cypris, dulcis & decens charis,

 Lepos.

Leposque vernans, faſcinansque ſuauitas
Quo me rapis mei exſulem, quo me tui
Plenum, tuoque concitatum Numine!
Jo per altas nubjum auferor plagas
Tuo entheatus ſauciuſque pectine!
Romane Apollo, dia Siren ætheris,
Pignus Deorum, vena fontis muſici,
Puri putique proma conda nectaris,
Vatum ſuprema lex; age in meos quoque
Paulum penetra te modos; ſed impudens
DURINE faris? improbe es nimis, tace.

DE EODEM.

Unam cum modo Pindici liquoris
Guttam multus Apollinem rogarem,
Totum retulit aruiſse fontem
Siccatum nimis inſolente niſu,
Atque hauſtu METASTASII impotente;
Ergo ſi latices ſacros ſitirem,
Divinum METASTASIUM rogarem;
Hunc & ſe quoties ſitiret, undas
Aiebat Clarii rogare fontis.

AD EFFIGIEM EIUSDEM.

Hic METASTASIUS vultu tenus; at ſata cælo
  Mens animi, cæli fingier arte nequit;
Qui volet, hanc cælo librorum ſpectet aperto,
  Non alio illa patet certior in ſpeculo.

IN

Digitized by Google

IN EAMDEM.

Mille licet cingant victricia tempora lauri,
Et caput hoc celebret ſolis utrumque latus;
Hoc intelligitur non METASTASIUS ævo,
Olli digna feret præmia Poſteritas.
Fallor! & Heroem noſtra hæc intelligit ætas,
Jamque tulit Genio præmia digna ſuo;
Poſtquam THERESA colitur; nihil addo: quid ultra!
Poſtulet ad laudes Jlla, vel Jlle ſuas.

AD EUMDEM.

Dum divina lego Tua Dramata METASTASI,
Jpſe ignoro magis mirer; an invideam.

AD EUMDEM.

Noſtra Tibi placeant ſi carmina METASTASI,
Jllis pro fama laus tua ſola ſatis.

DE EIUSDEM DRAMATIBUS.

Sic tua Melpomene potis eſt mulcere querelas,
Ut lacrymæ placeant, alliciatque dolor;
Flebilibus deducta notis operoſa voluptas
Nos trahit in luctum, deliquiisque beat;
Viſere ſi liceat redivivis manibus auras,
Heroum plaudat caſibus umbra ſuis;
At quemcumque canes, animatus Apolline vivet;
Debeat exitus, ſic potuiſſe cani.

Digitized by Google

DE MEIS AD EUMDEM EPIGRAMMATIBUS.

Parva damus Magno, ſumas Tu parva libenti
Mente, etenim magnis parva placere ſolent;
Seu bona, ſeu mala ſunt, animum perpendito dantis;
Ex animo dantis res data pondus habet.

AD EUMDEM.

Si Vates proprium poſsunt ſibi condere Regem,
Tu Regis titulos, iuraque ſolus habe.

AD EUMDEM.

Qui ingenium Divine tuum & cæleſtia ſperat
Mortali demens dona referre ſtylo.
Conſcendens vetitum velut Jcarus alter olympum,
Se ſubmerſuris nomina debet aquis.

AD EUMDEM.

Beata qualem Corduba Senecam canit,
Superba talem obſtupet METASTASIUM
Vienna; Vatum mater quin ipſa, & Virûm
Invicta Roma, cuius in ſinu prius
Tam magnus Heros Lac, & aerem bibit,
Eius coronâ tecta virginum caput
Pelasga ſupra nomina attollit pedem;
Nihilque cedens Cordubæ & Græcis nihil
Æternitatem ſpondet à Nato ſibi.

EIDEM

EIDEM
THEATRI ITALICI ORACULO.

Qui tot digna cedro ſcripſiſti Dramata, Scænæ
Ecquis Te Italicæ, Te neget eſse Patrem!
Ut Te præpono cunctis, ſic comparo nullum
Vatibus ex Italis, Maxime Petre, Tibi.
Crediderim Tragici luctus, legesque cothurni
Ex te poſſe ipſam diſcere Melpomenem.

DE NICE METASTASII.

NICE METASTASII carmen iuvenile, perennem
Accepit famam, nec minus ipſa dedit.

IN EFFIGIEM EIUSDEM.

Effigies hæc METASTASII eſt: pectoris artes
Dramata demonſtrant, nobile Vatis opus;
Has ſi pinxiſſes afflatus Numine Pictor,
Humanâ facie pulchrior illa foret.

AD EUMDEM.

Quod METASTASI antiſtas in carmine Muſas,
Nominis hoc ſecum fert anagramma tui;
Omen id Auguſtam, divinis verſibus imples,
Quum ſcribis calamum ponit Apollo ſuum;
Applait ipſe quidem numeros Tibi Cynthius olim;
Nunc à te vero carmine poſcit opem.

Digitized by Google

DE EODEM.

De METASTASIO nil poſſum dicere dignum
Hoc niſi: ſunt ſcriptis verba minora tuis.

DE EODEM AD LECTOREM.

Nulla alia è noſtris laudas ſi carmina libris,
Hæc nolis, velis, eſt eſſe neceſſe bona,
De METASTASIO nam quæ modò carmina canto,
Jllius horum umbras irradiat Genius.

AD EUMDEM.

Omnia cum dixi, nondum Tibi debita, PETRE,
Dixi, in Te dicto dicere cuncta queo.

AD EUMDEM.

Invictus Sophocles, ſed Tu viciſſe Sophoclem
Diceris, hæc ſolo Laurea digna Deo eſt.

AD EUMDEM.

Ingenii Phœnix ſi quis Te dicere tentet,
Hoc tentet nunquam quod pote perficere eſt;
Credo equidem nec Te ſat Te laudare valere,
Uſque adeo exemplis omnibus exſuperas.

AD EUMDEM.

Melpomene ô anima, & corclum, Vir die, Sophorum.
Sit celebris, qui Te vult celebrare, decet.

DE

DE EODEM.

Culta para METASTASIO; Ille eſt alter Apollo
Qui ſolito hunc laudat more, malignus erit.

DE EODEM.

Da Phœbe METASTASIUM,
Eſt litterarum ſatis.

DE EODEM.

Divinum ſapere & loqui Deorum eſt,
Quæ METASTASIUS ſapit canitque
Divina omnia. Non homo ergo, non eſt
Mi METASTASIUS; genus Deorum eſt.

IN EIUSDEM EFFIGIEM.

Hæc METASTASII Effigies eſt, cætera norunt
Et Tagus & Ganges; forſitan Antipodes.

DE EODEM.

Pannoſos Princeps & olentes rura cothurnos
Juſſit hic antiquâ pergere munditiâ.
Euripides, Sophocles debent Muſis, & Achaiæ;
Muſa METASTASIO debet & Jtalia.

DE TITULO DIVINI

METASTASIO à me tributo.

Qui METASTASIUM titulo fortaſſe negabit
Olli quem tribuit pagina noſtra parem;
Vel METASTASII divina haud Dramata legit
Quæque Idem cecinit multa alia atque alia
Aut is ſi legit, nec mecum ſentiat, ille
Jam penitus guſtu, iudicioque caret.

AD EUMDEM.

Funereas ſi hæc noſtra queant perrumpere leges
Carmina, & a longa poſteritate legi;
Non certe ingenio vivent tua nomina noſtro,
Sed genio vivent carmina noſtra tuo.

DE EODEM.

Viennæ ſcribebam.

Felices hodie meos ocellos!
Queis demum licuit videre diam
Jllam illam faciem Jtali Sophoclis
Qui Scenam Jtalicam prior polivit,
Qui ſummum decus Jtali eſt Leporis
Et qui Thereſiamque, Ceſaremque
Suis carminibus ad aſtra tollit:
Felices hodie meos ocellos!

SUB

SUB EIUSDEM EFFIGIE

Artis Dramaticæ vides Magiſtrum,
Omnem qui rapuit Poetices vim;
Nam dum Dramata ſcribit, adque amuſſim
Æquat omnia, perpolitque ad unguem
Quavis arte decoreque expolitus,
Sæcli terriculum eſt ſui, & ſequentis,
Nemo ſcribere ut audeat Nepotum.

DE EODEM.

Priſ ſim ſepultis inclytis laboribus
METASTASIO uno quem legit, colit, ſtupet,
Gens Jtalorum fido & acri examine
Vetuſtiorum damna abunde penſitat

AD EUMDEM.

Te, METASTASI, docuit GRAVINA, Magiſtri
Gloria diſcipulum iure ſecuta viget.
Tu felix illo; ſed Te felicior ille,
Quin te uno illius fama per ora volat
Sors tua quam illius melior! cui contigit ante
Fata, quod a tumulo non habet Ille decus.

DE EODEM.

Mores, Ingenium, Muſas, Sophiamque ſupremam
Vis unâ dicam voce? METASTASIUS.

DE

DE EODEM.

Si fas cuique ſui ſenſum depromere cordis,
Hoc equidem dicam pace, RACINE, tuâ
Eſt tua Muſa quidem dulciſſima; Muſa videtur
Sed METASTASII dulcior eſſe mihi.

AD EUMDEM.

Poſtera dum tragicos iactabit ſcena cothurnos,
CORNELI, ſive tuos, ſive, RACINE, tuos
Tu ſimili, METASTASI, celebrabere famâ,
Vel potius titulo duplice maior eris;
Quidquid enim laudis dedit inclyta Muſa duobus
Vatibus; hoc uni donat habere Tibi.

AD EUMDEM.

Quâ ratione homines rerum caperentur amore
Pulchrarum, quondam magnus Ariſtoteles
Forte rogatus; ea eſt cæcorum quæſtio, dixit;
Et bene; namque duces ſunt in amore oculi;
Ergo tuæ cur tam capiar virtutis amore
Si mihi quis quærat, is mihi cæcus erit.

IN EIUSDEM EFFIGIEM.

Laudatum cunctis, laudandum nec ſatis unquàm
Maiorem invidiâ cerne METASTASIUM.

A D

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Æmula Divino contendens Gallia Vati *
Liquerat incertis nutantia prœmia Muſis:
At nunc divino nè pugnet Gallia Vati
Suſtulit ambiguæ tandem certamina cauſæ
Jtalia, & veterem litem interiecta diremit.
Sic medius, DIVINE ſedes, Gallo atque Pelasgo
METASTASI, Jtali lux prima & fama cothurni
Ut neuter primus, ſed ſit Tibi uterque ſecundus.

DE EIUSDEM EFFIGIE.

Hæc METASTASII eſt facies; ſi cætera neſcis,
Neſcis quid Phœbus, Muſa, Sophia, Charis.

DE EADEM.

Hæc METASTASII effigies; quæres nihil ultra,
Nil maius dici, nil potuit brevius.

IN EIUSDEM DRAMATA.

Magnanimos ceciniſſe Duces, Heroicaque arma
Jngentis labor eſt atque opus ingenii:
At qui grandiloquus complet populoſa Theatra
Caſibus ambiguis anxia corda gravans,
Qui ſpectatorem retinetque, movetque viciſſim,
Hic noſtro punctum iudicio omne tulit.
Efficis hoc Jtalo VATES DIVINE cothurno
Auſus inacceſſam primus inire viam.

DE

* *Sophocles diuinus.* Cic.

DE EODEM.

Ne ſis in ſuperos ingrata o Jtala Tellus
Felix divino facta METASTASIO,
Jam nihil eſt Jtalum quod Gallus ſpernat: habemus
In METASTASII Dramate CORNELIOS.

AD EUMDEM.

Scilicet unus eras per quem haud Gens Jtala Achivos
Nec gemeret caſſos lumine Tibris avos
Jam non Euripiden Jtali Sophoclenque requirunt;
In te ſuſpiciunt Græcia quidquid habet.
Quod plus ſi Jtaliâ placeat tibi Cæſaris aula.
Et præ Vindobonâ Romula ſordet humus
Saltem erit hoc laudi Jtaliæ genuiſſe cometem
Qui velit Auſtriacis fulgere non Jtalis.

AD EUMDEM.

Divine vates, qui Sophoclen præteris
Euripidemque fultus alâ remige
Priſcum & Latinæ deſpicis ſcenæ decus,
Choragiumque præter Annæi volas:
Divine Vates me ſimul tecum rape
Per candicantis cœrulas æthræ vias;
Ignava quamquam torpidum moles premit
Tuâ levatus quolibet dextrâ ſequar,
Supraque nubes ibo, quas craſſus vapor
In nos adurget; deligam ſpectaculo

Propin-

Digitized by Google

Propinquiores ſiderum metæ foros,
Ubi ſerena ſemper, & purus dies:
Hic priſca cernam provocantem ſæcula
Prodire noſtri temporis Tragœdiam
METASTASIANAM, nata quæ ſerò licet
Retro tot annos laude prævertit novâ.
Vox una Muſis victa METASTASIO
Theatra Graiûm, ſcenaque urbis Romulæ
Applaudit omnis maximi circi chorus.

AD EUMDEM.

Vovi olim METASTASI, me carmine laudes
Velle tuas meritis æquiparare tuis
Primo aciem Phœbi contra ſuſtollere currum
Ausus, an ex voto debeo tanta Tibi?
Hæc Tibi ſi voveat, quanta eſt quam longa futura
Tota tamen nequeat ſolvere Poſteritas.

AD EUMDEM.

Ah quoties, METASTASI, ad Te hæc carmina ſcribens
Mente volavi animi, corpore dum nequeo!
Fors tecum ingenio Vatum certare valebunt
Pauci, iudicio nemo Poeta poteſt.

AD EUMDEM.

Quo legiſſe mihi Euripidem, legiſſe Sophoclem?
Tu Euripides nobis, Tu alter eris Sophocles.

DE

DE EODEM.

Priſca tuos ætas ceſſa iactare Poetas;
Ponimus hoc contra tot tua ſæcla caput.

AD EUMDEM.

Ut cum ſol toto radios præpandit Olympo.
Sidera fulgenti cuncta fugat radio;
Sic ſe ſe promit cum METASTASIA Muſa
Carminibusque novum ſpargit in orbe iubar;
Sola micat cunctosque premit, qui luce coruscâ
Flagrabant Vates, Lampadis igne ſuæ.

DE EIUSDEM SACRIS DRAMATIBUS.

Qui METASTASII volvis ſacra Dramata Vatis
Dramata ſacratis ducta voluminibus,
Non hæc humano credas procedere ſenſu
Auctori mentem movit & ora Deus.
Hunc ſibi delegit, quo non cœleſtia quisquam
Grandius, aut pleno cultius ore ſonet.

DE IISDEM.

Non hæc Aonides dictarunt Dramata Muſæ,
Dramata ſed cœli ſacra decere chori.
Quid mirum, rapidi vincunt ſi temporis iram!
Non ius in cœlum temporis ira tenet.

AD

AD PHOEBUM
DE METASTASIO.

Phœbe fove METASTASIUM fovearis ut ipſe,
In METASTASIO aut occidis, aut oreris.

AD EUMDEM.

METASTASI ingens cœli admirabile donum,
Quo natura ſuo victa opere ipſa ſtupet;
Ecquid ego noſtro Te carmine dicere tento?
Carmine quem digne dicere nemo poteſt:
Jam taceo; Tibi ſit ſatis hoc, *Vir maxime*, laudis,
Laudari nullo carmine poſſe ſatis.

AD EUMDEM.

Divine Vates inſolens Caballini
Potor fluenti, Muſicique confeſſus
Dictator ingens; quo rapis tui plenos
Lepore; quo nos ducis in ſpecus cellas!
Quam blenni, inepti cæteri Poetarum
Si conferantur, comparentur & Tecum.
Patienter o feratis; ôsque divinum
Sermonis illud Itali ſciatis vos
Optare cunctos, impetrare ſed nullos.

IN EFFIGIEM DIVÆ THERESIÆ IMPERATRICIS.

Quænam Illa? AUGUSTA Auſtriadum THERESIA Mater,
A rerum illuſtri cognitione Dea.

Omnium

Omnium in Illa habitat pulchre ſapientia Regum,
Juſtitia hoc ſpeculo conſpicienda placet.

AD IOSGPHUM
ROMANORUM IMPERATOREM
Cum Romæ eſſet.

Crediderat famæ de Te præclara loquenti
Indolis & generis conſcia Roma Tui;
Sed poſtquam ingentes in Te *vidit Leopoldos*
THERESIÆque oculos, THERESIÆque animum
Notus eras Medis, notus JOSEPHE Britannis,
Sed mihi adhuc, inquit, non bene notus eras.

DE EODEM.

Prima urbes inter JOSEPHUM urbs Romula adorat
Cæſaribus quondam par fuit obſequium,
Roma Triumphatrix tamen hoc fateare, coactus
Quod metus eſt olim, nunc dare geſtit amor.

DE EODEM
AD PICTORES.

Pingere THERESIÆ, Pictores, parcite vultus,
Pingere adhuc potuit quos bene nulla manus:
Nam decor egregius nullâ eſt imitabilis arte,
Nec tantum lumen parva Tabella capit:
Quin METESTASII calamo hunc concedite honorem
Qui mentem excelſam pingere, & ora valet;

Jlle

Digitized by Google

Jlle avidos ævi vincit revolubilis annos,
  Longa nec amiſſo ſæcla colore timet.

AD EUMDEM

De divino Poemate ab Ipso

AD DIVAM MARIAM THERESIAM

Convalescentem perscripto.

THERESIAM Auſtriacis Clotho ut ſervaret, Apollo
  Sat, METASTASI, ſat Tuus unus erat.
Vitales Erebus cantus præſenſit ab umbris,
  Et timuit quæſtus Orphea Teque novum,
Deſiit eripere *Hanc*, quam vel Tibi funere raptam
  Reddidit, auguſtas tam paver ille fides.
Pollice ſic niveo ducant Tibi ſtamina Parcæ,
  Eximis ut fato carmine quos celebras.

AD EUMDEM

EAMDEM CELEBRANTEM.

Dum AUGUSTAM celebras Tu conſulis ipſe futuris
  Temporibus, DOMINÆ conſulis ipſe Tuæ.
Ceu AUGUSTA Tuo immortalis Apolline vivet,
  Cum AUGUSTA æternum Tu quoque nomen eris.

INSCRIBENDUM

OPERIBUS DIVINI METASTASII.

Brittones heic, & Germani, Gallique & Jberi
  Quodque admirentur, quodque imitentur habent.

DE EODEM
ad Musas.

Mnemoſides Divæ noſtros queis detuli amores
A puero veſtris deditus in ſtudiis;
Una hæc ſervitii, ſi fas eſt præmia poſco:
Vos ego ſi ſemper lacte, mero colui.
Magnum animum METASTASII mihi conciliate,
Et date victuris tollere carminibus

AD EUMDEM.

Sic Te miror, amo, divinumque ingenium in Te,
Nec, *Vir Magne*, ſcio mirer, amemne magis.
Hoc ſcio utramque licet faciam pro viribus, in Te
Mirari ingenium me, nec amare ſatis.

DE EODEM

Si METASTASIUS potandum det mihi nectar
Hic pleno ore ſuum, mox & *Apollo* ſuum.
Eligerem METASTASIUM, ſed *Apollo*, valeres
Nomen inane mihi, Numen at Jlle foret:
Nam ſim ut *Apollo*, queam non METASTASIUS eſſe
Sim ut METASTASIUS, non ego *Apollo* velim.

ELEGI-

ELEGIDION

AD PHOEBUM

DE DIVINO METASTASIO.

Sic Roſa ab igne micans crines ſuccendat, & ardeant
Tempora per nitidi per iuga Chryſoliti,
Mane novo Oceani linquis dum Phœbe cubile,
Scandis & auratis ætheris alta rotis:
Sic declivis aquas cum pergis veſpere notas,
Obviam eant Horæ, Nereidesque ſimul,
Exceptum & ducant in ſueta cubilia Patris,
Melleo ubi arcanus nectare fons ſcaturit:
Sic ſeu voce melos, melius ſeu pectine mavis
Dividere, atque Deûm concelebrare epulas,
Attentâ aure bibant Tua carmina Dique, Deæque,
Præque illis ſpernant nectar & ambroſiam.
O mundi Decus! o vatum Pater! Huc ades, & mî
Exige nubem animi, & lumine candidulo
Jngenium luſtra; da rimari orgia, ſancte,
Myſtica, Lyncæis prendere da mi oculis;
Divini METASTASII da carmine laudes
Scribere perlepido, aut ſi minus id mereor,
Tantum onus eſtque nefas homini perferre, Tibi iſtud
Plectrum ſume Deus, ſume Deus cytharam hanc,
Et METASTASIO cane pro me carmina, namque
Hic eſt divinis ille potens animi
Divitiis, hic eſt, quem magni Cæſaris aula
Suſpicit & MATER diligit AUSTRIADUM:

Hic eſt quem ingeminant cytharæ tentamine dio,
Muſæ, Mercurius, Gratia, Cypris, Amor.
Quem Suadela aliis vetito Diva Innuba calle
Supra urbes, populosque, & mare naviſragum
Curribus evexit Famæ, Pindoque locavit,
Ætheris & tecum currere dat ſpatia,
Cœleſtesque domos; cui ſi ſimilem arguis eſſe
Doctrina eloquio, moribus, atque fide,
Eſſe tibi & ſimiles faculas fateare neceſſe eſt
Aſtrorum cœli cardine in horridulo
Semiferi ſenis ut tranſis per triſtia ſigna
Ora ab hyperborea pallidulus glacie;
Sed cum veris obis callem, admiſſoque iugali
Exultas mediis flammeus æquoribus;
Vel cum frugiferæ Erigones premis acer ariſtas,
Autumnum radioque ignimicante coquis,
In partemque iuvas hominumque boumque labores.
Hoc plectrum ergo tibi, ſume tibi cytharam hanc
Et METASTASIO pro me ſacra carmina pangens
Jpſum crede tuum dicere, Phœbe, Linum.

DIVÆ
DE ICONE MARIÆ THERESIÆ
JMPERATRICIS.
à Pompeo Battoni depicta.

Cur pingis magnam Battoni vane THERESAM?
Fruſtra es; vulgares, i bone, pinge genas.
Ut magnæ Auſtriadum Pictura ſit æmula Matri,
Hanc METASTASII pingier arte decet.

AD

AD EAMDEM.

de ejus eximia pietate.

Æternum decus Jmperii, Lux aurea Gentis
Auſtriadum, excelſi ſacra propago Poli,
Te Duce Relligio ingenti ſtudio atque labore
Provehitur Duce Te jura fidesque vigent.
Unica Lux Regnis Pietas pulcherrima rerum,
Regnantum & virtus maxima noſſe Deum.

De Auguſtis Eiusdem Filiis & Filiabus.

Non opus eſt ſpeculo: ut ſpectat THERESIA Natos
Auſtrjadas, vivo ſe videt in ſpeculo.

AD DIVINUM METASTASIUM

Eandem celebrantem

Dum magnæ METASTASI magna acta THERESÆ
Non imitabilibus tollis ad aſtra modis,
Magna tui verſus exòrnant Illius acta,
Non ſecus ac verſus Jllius acta tuos.
Amborum virtus duplici cumulata decore eſt,
Alter ab alterius lumine lumen habet.
Sic gemmis ornata nitet magis Indica Concha
Sic magis in Conchâ gemma repoſta nitet.

In effigiem Divæ

MARIAE THERESIAE

Jnviſa eſt virtus aut hæc virtutis imago eſt;
THERESA eſt etenim virtus aut pulchrior illa.

Digitized by Google

AD EANDEM.

Schœmbrunni hoſpitium ſplendore quid inſtruis? Ingens
Sit licet, inferius Te tamen illud erit.

DE DIVINO METASTASIO.

Vivus hic Auſoniæ antiquos inſtaurat honores,
Mortuus antiquos auferet atque novos.

DE EODEM.

Multum equidem debes Divino Drama Sophocli
Tu METASTASIÆ ſed mage Drama Liræ.
Namque is Te genuit, verum hic revocavit ab orco.
Jllud mortale eſt, hoc reor eſſe Dei.

AD EUNDEM.

Naturæ fuit egregium certamen & artis
Ut METASTASI magne, Poeta fores,
Utraque multa Tibi, ſed plus natura decoris
Contulit, unde novo verba decore moves.
Verba fluunt inſtar Fluvii exundantis ab ore;
Surripis inde animos, ſurripis inde animas.
Quis neget & ſylvas, & ſaxa ſequuta moventem
Orphea Trhoiciæ plectra canora Liræ?
Creditur Amphion Thebas fide clarus, Apollo
Pergama vocali conſtituiſſe Chely.
Quid mirum? cum Tu Divino Dramate volvas
Vulgus, & ad ſuperos ſaxea corda trahas.

Quæ

Digitized by Google

Quæ multis partita fuit, Tibi contulit uni
Natura: ars omni, qua potis, ornat ope.

De Natali Divini
METASTASI.

Lux alma Aonidum dius cui thura quotannis,
Cui METASTASIUS fundit in igne merum.
Accipe Pierios, Parnaſſi gaudia, flores,
Quæque fluunt bifidis annua liba Jugis.
Quandoquidem magnum Italiæ raramque dediſti
Pignus, & Auſoniis nobile nomen aquis.
At Tu ſic fulvas numquam experiare tenebras
Sic Phœbi nitidis usque mices radiis:
Fauſta precor longos tamen expectata per annos
Atque tuo Vati concolor uſque redi.

AD EUNDEM.

Te METASTASI celebrari carmine tantum
Non decet, at decet & ponere Pyramidem.
Antiquosque Sophos inter ſanctosque Poetas
Ex auro ſolidam ſtare Tibi ſtatuam.
Cernimus in Te uno Divinæ inſignia mentis,
Et plus quam humani par decus ingenii.
Nam viget in Te uno quantum vix ſæcula mille,
Quantum vix præſtant millia mille hominum.

AD EUMDEM.

Diî bene THERESIÆ Te dant, *Vir Maxime*, ſæclo.
Eximiæ Vatem THERESIÆ eximium

Tantam

Tantam unus potis es *Reginam* dicere; & una
Materies numeris par fuit Jlla Tuis
THERESIÆ ut cedunt Reges priſci, atque recentes
Sic Tibi ſic Vatum priſca recensque cohors.

AD EUMDEM.

Tu Jtaliæ es Siren, ita cantu interficis omnes;
Nam Tua qui legit ſcribere nemo poteſt.

DE EODEM.

Dic Dea, quod poſſum ſcripturus fingere carmen,
Quod METASTASIO par queat eſſe meo?
Cur poſcis quod habes? dic METASTASIUS; illud
Omnia virtutum nomina nomen habet.

DE EODEM.

Dicite mi Aonides cultiſſima Numina Muſæ
Quo METASTASII paſcitis ora cibo?
Sic ego, ſic Muſæ; quis te tenet avius error;
Nectare quo potius nos aiat ipſe roga.

AD EUMDEM.

Quidquid ab ore Tuo predit, *divine Poeta*,
Excipit, & tabulis mandat Apollo ſuis.

AD EUMDEM.

Ne METASTASI quis certet neve laboret
Jn caſſum Laudes æquiparare Tuas.

Sive

Sive Tibi Heroo placeat conſurgere cantu,
Sive cothurnatus nobile Drama facis.

AD EUMDEM.

Facundiſſime Romuli Nepotum,
Nil prorſus Tibi Phœbus abnegavit,
Et feliciter omnia experiris;
Tu nihil niſi dulce, gratum, amœnum,
Et doctum, & teres exprimis canendo;
Hinc & mirificos cies amores,
Et flammas animis meras inuris.
Facundiſſime Romuli Nepotum.

AD EUMDEM.

Dum Tua miratur mundus quæ Dramata condis
Dramata Cæſareæ digna placere Deæ,
Melpomene has viſa eſt cœlo depromere voces;
Ut mea diteſcant lumina, ſcribe diu.

DE EODEM.

Vindobona dum Tecta ſubit Cyllenia proles
Obſtupuit visâ fronte METASTASII,
Obſtupuit, ſecum tacitus, virgamque remittens
Paciferam, ſtupidâ pertulit ire manu.
Elapſam METASTASIUS virgam illico dextrâ
Corripit, & tacito porrigit inde Deo,
Atque ait; I mutos animes hoc vimine manes,
Non tua virga mihi, ſed mea plectra ſatis.

AD

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Romani Vatis vera hæc ſententia; *non eſt*
Ultima Principibus laus placuiſſe viris.
THERESIÆ placuiſſe, parem cui nulla tulerunt
Sæcla, METASTASI, laus ea prima Tibi.

AD EUMDEM.

Accumulent alii planis Tibi carmina plauſtris
Et tua diffusâ munera mole probent;
Nos brevia hæc, *Divine*, Tibi, quia publica lædat
Qui Tibi ſit longa garrulitate gravis.

DE EODEM.

Pauca alii multis, ſed paucis dicere multa
Tento ego; vin paucis multa? METASTASIUS.

DE EODEM.

O quæ me celeri raptum per inane volatu
Aura ſolo ſiſtat Cæſaris aula tuo?
Non ut ibi dites pictaj veſtis & auro
Aſpiciam tumidos quos habet aula Deos.
Aut quidquid ſimile his tantum vagus obſtupet hoſpes,
Auſtrius aut multo turgidus ore crepat.
Sed mage ut intuear Phœnicem cominus illum,
Quo nihil in toto clarius orbe viget.
Jllum inquam ut propius ſitienti lumine, & ore
Uſurpem, & penitum mente animoque vorem.
Vindo-

Digitized by Google

Vindobonam Roma Charites qui tranſtulit omnes,
O tanto felix *hospite Vindobona!*

DE EODEM.

Quærebam Phœbum Phœnix vere an foret ullus,
Cum METASTASIUM ille innuit & ſiluit.

AD EUMDEM.

Exigua hæc fateor; ſed per maris Oſtia magni
Quis vetet exiguam ſerpere fontis aquam?

IN POEMA

Mihi ab Eodem Authore dono miſſum

VARSAVIAM.

QUis Te Cæſarei Poema Vatis
Juſſit Varſaviæ venire ad Urbem?
Unde unde huc lepidum pedem tuliſti;
Fallor an mihi te recens Sophocles,
METASTASIUS ille, Tuſca Siren
Miſit Mnemoſynum ſui favoris?
Salve o Cæſarei Poema Vatis,
Fœtus Cæſarei tenelle Vatis;
Ut te conſpicio lubens! ut illis
Tuis deliciisque gratiisque
Frui geſtio! quam iuvabit illas

Digitized by Google

Baſiare micantibus labellis!
At Tibi bene ſit, recens Sophocles.
Per quem mi licet eſſe tam beato.

AD EUMDEM.

Thebanus quondam Amphion, & Thracius Orpheus
Traxerunt fidibus ſaxa nemusque ſuis;
Sed *Theresiacas* toties qui mulſeris aures,
Plus illis conſtat te potuiſſe viris.

DE EODEM.

Quando METASTASIO laudes conarer, Apollo
Mi Ridens ambas vellicat auriculas;
Et quid ait tentas? tua plectra DURINE reconde,
Aoniam ſupra vir volat Jlle Lyram;
Nulla favilla poteſt iſti dare lumina Soli,
Omnia qui radiis luſtrat opaca ſuis,
Arduus adiectâ micâ non ſurgit olympus,
Parvula tam vaſtum nec mare gutta iuvat.
Hunc ſua iam dudum vexit ſuper æthera virtus
Livida ſeu nolit, ſeu velit invidia.

DE EODEM

AD POETARUM OSORES.

Vos o perpetui Muſarum nominis hoſtes
Ad METASTASII carmina dia voco.

Diſpe-

Diſpeream, ſi non mentem eiurabitis aſpram,
Ni rerum & vobis prima Poeſis erit.

AD EUMDEM.

Septem Mæonides certantes reddidit Urbes,
Jllum dum jactat quælibet eſſe ſuum.
Tu facis Aonias ſtudiis contendere Muſas,
Dum carus cunctis, *Maxime Petre*, canis:
Te vult Melpomene, tragico ſi digna cothurno
Verba Sophoclæo grandia ab ore tonas;
Montibus & ſylvis Nymphas deducis agreſtes,
Si memoret flammas Nicia amata ſuas.
Jnter Pierides alter tu Cynthius, ille
Diviſum tecum detinet Jmperium,
Jn Grajos Latioſque ſonos ſibi iura reſervat;
At tibi in Jtalicos ſceptra gerenda dedit.

DE EODEM.

Etruſci micat Arbiter Theatri
METASTASIUS, Jtalæ Camenæ
Gloria, Urbis Apollo, qui Poetas
Et Græcos ſimul & ſimul Latinos
Vincit ingenio, peritiâque.

AD EUMDEM

Salve o Drammaticæ Magiſter artis,
O noſtri Euripides, decuſque ſæcli,

Præſtans

Præſtans eloquii nitore Tuſci,
Phœbo ac Mercurio caput ſacratum;
Qua Te laude feram, haud ſcio, quid ergo?
Cum neſcire reor, probe ſcio tunc.

DE EODEM.

Dum METASTASIUS divino carmine nuper
Saxa, feras, volucres attrahit, & nemora
Miratus Titan, ait, aut non occidit unquam
Orpheus, aut alium Calliope genuit.

De eodem celebrante
M. THERESIAM IMPERATRICEM

AUGUSTAM toto venerari pectore noſtri
Muneris eſt, digne ſed celebrare Tui.

De morbo Divæ
MARIÆ THERESIÆ.

Tentavit MARIAM Morbus, nec ſuſtulit; unde?
Tam Sanctam vidit; credidit eſſe Deam.

AD EAMDEM, ET AUSTRIAM
In Eiusdem Morbo.

Ægrotas, moritur, revales THERESIA? vivit
Auſtria, ſic fato ſtatque, caditque Tuo.

DE

DE EADEM.

Roma ſuos Patriæ Patres Mavortia iactet
Quam Patriæ Matrem en Auſtria iactet, habet.

VISA MARIA THERESIA

Hæc cecini.

Quod dudum in votis fuerat divina tueri
Sors dedit AUSTRIACÆ Lumina THERESIÆ;
Eloquar? an mage ſunt facunda ſilentia? Muſæ
Quam tenues cantus? ſtridula canna tace;
Vel ſi tantus Amor magnam dixiſſe THERESAM
Alta tibi ſociam ſic tuba præſtet opem.

Quam ſeſe ferens! quam forti pectore. & armis!
Credo equidem, nec vana fides. genus eſſe Deorum;
Arguit ingentes animos Auguſta verendi
Maieſtas vultus; mediis Tritonia bellis,
Aut canibus nemora, & montes Diana fatigans,
Sic oculos, ſic ora ferunt, hic ſpiritus illis.

AD EAMDEM.

Reginas ſuperare tuis virtutibus, haud eſt
Mirum; Te Reges vincere poſſe novum eſt.

DE EADEM.

In Comitiis Ungaricis.

Auſibus Hærois quid quæris Amazona? Cerne
THERESAM; haud maior Penthesilea fuit.

DE

Digitized by Google

DE EADEM.

Vis decus & cunctam virtutem dicere? Dictum
Hanc ſi THERESAM dixeris, omne putes.

De Eiusdem inſigni Pietate.

Orbis ſi pietas anima eſt, AUGUSTA, fidesque
Totum, qui colit hanc, orbem animare, valet,
Sic Tu nos animas pietate piiſſima Princeps,
Exemploque pios nos facis eſſe tuo.
O Decus eximium! nimirum maxima laus eſt,
Cum Princeps alios quod iubet, ipſe facit.

AD EAMDEM.

De die Eius Natali.

Cum redit illa dies, magni quæ conſcia partus
Auſtriadum ſacro Te dedit Imperio;
Hic Tibi longævos depoſcit Neſtoris annos,
Ille Sybillinas optat Olympiadas.
Errat uterque tamen; nec ſcit quid poſtulat; annos
Addidit æternos iam tua Fama, Tibi.

De Eiusdem Morbo Variolarum.

Miraris tantus cur cœlo defluat imber,
Juppiter & celsâ deſuper arce tonet;
Thereſæ morbum dum non ſat Cæſaris aula
Materie lacrymas exſuperante, dolet,
Ipſe ſuo tonitru & pluviis ſuccurrit Olympus,
Unaque cauſa homines tangit, & una Deos.

AD

Digitized by Google

AD DIVAM
MARIAM THERESIAM
ROMANORUM IMPERATRICEM
SCRIPSI VIENNAE.

EXperior maiora fide, divina THERESÆ
  Maieſtas coram dum mihi fulget Heræ.
Excutias mundi hiſtoriam; virtutibus æquas
  Jnvenies nullas, conſimilesque Tibi;
Nec ſe contulerit Tibi quæ Salamonida quondam
  Devenit ſapiens Virgo SABÆA domum.
Jntuitu obmuteſco Tui: ſtupet ad Tua, Diva
  Lumina mens, ſcribit vix manus hocce tremens.
Quæ qualis quanta eſt, regio cui nulla ſub orbe
  Non habuit, nec habet, non habitura parem eſt!

AD EAMDEM.

Nil præter Phœbum & Muſas cantare Poetæ
  Norunt, nil præter Pallada commemorant;
Numina neſcio quæ fabricant ſibi falſa, Deosque
  Mendaces vanâ fingere mente ſolent.
Verius en vero Tibi Diva THERESA profabor,
  Quod poterit tuto credere poſteritas.
Numen es Ipſa mihi, & quid Numine maius! utrumvis
  Ut negites, numen Te tamen eſſe loquar.

Digitized by Google

AD EAMDEM.

Hactenus Aonias inter, REGINA, Puellas
  Laus tua, quo potui nomine, dicta mihi eſt.
Carmine deſcripſi Te Vates; nunc ego Pictor
  Nunc fieri ſculptor pro ratione velim.
Pingere pro meritis hinc & Te ſculpere tentem,
  Attentem, ſibi quod ſumere nemo poteſt,
Nam qui te pingat, ſculpat, canat, haud ſat Apelles,
  Haud ſat Praxiteles, haud ſatis ipſe Maro eſt.
Te REGINA tamen iuvet officioſa voluntas;
  Quisnam ultra vires obligat ingenium?

AUGUSTÆ IMPERATRICI
MARIÆ THERESIÆ

Cum ex graviſſimo variolarum diſcrimine ſalva evasiſſet Anno 176.

Heroum Sobolem, totus quam ſuſcipit orbis
  Delicias hominum, deliciasque Deûm,
Virtutum columen, Templum Probitatis & Æqui,
  Prœcipuam ſæcli, ſpemque decusque ſui
Jgne venenato febris deterrima cœpit
  Urere, Lætheas auſa vibrare faces.
Stamine iam tenui THERESÆ vita pependit,
  Jamque tremebundum exhorruit Jmperium.
Jpſa ſed accurrit Pietas, flammamque latentem
  Extinxit lacrymis proflua tota ſuis:

Omnis

Omnis in auxilium feſtinans proruit Æther,
Ipſaque ſumma Salus acceleravit opem.
Macte Dei tantâ Tibi curâ reddita! macte
Macte hominum, cœli macte faventis amor!
Ne pigeat diri ſubiiſſe pericula morbi,
Cum Cœlum & Terram condoluiſſe vides.
Eſt tanti rapidum morbi ſenſiſſe furorem
Ut tam ſollicitos experiare Deos.

AD DIVINUM METASTASIUM

Divine Vates, Italæ Orcheſtræ Parens,
Tragicique vindex Syrmatis, Phœbi genus,
Stupet labores Vienna Auſtriadum tuos
Et aure Drama nobile attonitâ bibit;
Etiam quid ultra eſt? totus in laudes tuas
Conſpirat Orbis; dulce Muſarum decus,
Tuos cothurnos nulla proſcribet dies.

DE EODEM.

Quid dubito noſtræ de poſteritate Camœnæ
Vivet, Naſonis carmina donec erunt.
Quæ METASTASII præſcripſit pagina nomen
Omnia ſi pereant, neſciet illa mori.

DE EIUSDEM EFFIGIE.

Operibus eius præfixâ.

Intro extraque pates, DIVINE: tuaque ſubinde
Cum video, facie, cum lego, mente fruor.

Digitized by Google

DE DIVINIS EIUSDEM PASTORALIBUS DRAMATIBUS.

Dia o Dramata, quæ ſuo lepore
Sic ſenſum afficiunt meum, meumque
Sic cor exhilarant, ut iis legendis
Mox curæ fugiant, velut ſuaves
Cum ſpirant Zephiri tepente vere
Cœlo nubila, frigidæ pruinæ
Terris diffugiunt, novique flores
Pingunt gramina gemmeo colore.
Dia o Dramata ſemper irrigate
Meos nectareo liquore ſenſus
Et mentes hominum venuſtiorum!

De Laudibus Viennæ.

Felix o nimium Vienna felix!
Quam Mars Palladi certat uſque & uſque
Claram reddere gentibus probisque
Ornare ingeniis Virorum & armis:
Te frugum facilis, potensque rerum
Tellus, te celebrem facit virente
Qui ripâ, calamisque flexuoſus
Jſter flumine proximo ſuſurrans
Dites mercibus invehit carinas.
Quid Palatia Cœſarum, Deorum &
Templa? quid memorem vias, & urbis

Moles

Moles nubibus arduis propinquas?
Arcem quid gravidam enſibus, machæris
Ferro miſſili, ahæneâque glande &
Tormentis imitantibus Tonantis
Fulmen terrificum trucesque bombos?
Quid Collegia docta, ubi Juventus
Dat totos ſtudiis dies honeſtis,
Jnter quæ rutilat THERESIANUM
Sol inter faculas velut minores.
Felix o nimium Vienna felix!
Felix dotibus o Vienna tantis?
Sed felix magis & magis beata,
Iſtis temporibus, rudique ſæclo
Quod METASTASIUM omnium leporum
Patrem, atque Jtalici arbitrum Theatri
Heu! Romæ invidioſa ſurpuiſti?

DE EODEM.

CORNELII ſcenam vincit ſcenamque RACINI
Jnclyta DIVINI ſcena METASTASII.
At magis Hunc Jllis quia dignum laudo duobus
Cur? petis: hic ſolus, quidquid uterque, poteſt.

AD EUMDEM.

Si quid dulce meis ineſt Camœnis
Si quid ſuave latet ſub hiſce chartis,
VIR DIVINE, tuum eſt, tuumque donum

 Eſt,

Eſt, quodcumque Erato mihi propinat.
Tu das ingenium, facis Minervam;
Verum Te ſine iam Tuo DURINO
Nullum eſt ingenium, Minerva nulla eſt.

DE EODEM.

Jllic imperium fore iactavere Quirites
Eſſet ubi ſedes SCIPIO Magne tua.
Jllic Pierides, illic erit alma Poeſis
Nobile ubi pangit Drama METASTASIUS.

AD EUMDEM.

Debemus multum Tibi nos *Divine Poeta*,
Jtaliæ per quem nomen honosque manet.
Exterus effreni ſcriptor non optimus ore
Quondam hæc non veritus dicere verba fuit:
Producit Tragicum nullum Jtalis ora Poetam,
Nullum habet hæc Sophoclem, nullum habet Euripidem,
Gallo, Anglo, Hiſpano teſte hæc vox futilis, atque
Concentu cytharæ falſa probata tuæ eſt.
Salveto o dignus cui CÆSARIS AULA coronam
Dedicet, AUSTRIACÆ dignus amore DEÆ.

AD EIUSDEM EFFIGIEM.

Antequam Eum vidiſſem.

Salve cará mihi DIVINI VATIS imago
Ut ſæpe expoſitam luminibus cupidis

Aſpicio,

Digitized by Google

Aſpicio, venerorque! Viri præſentia quando
  Hactenus ora mihi cernere non licuit.
At mens, ingeniumque ſagax, & plurima virtus
  Divini rarum Vatis & eloquium,
Jam diu divinis mihi ſunt perſpecta libellis
  Dignis AUGUSTO THERESIÆ ore legi.

AD EUMDEM.

Tum nomen, DIVINE, Tuum laudesque peribunt,
  Quando erit in nullo Romulidum ore ſonus.

DE EODEM.

Dius ab Eliſia redeat ſi ſede Sophocles
  Atque METASTASII Dramata conſpiciat,
Attonitus certe clamet, qui talia ſcripſit,
  Par fuit ingenio, par fuit arte mihi.

AD EUMDEM.

Si volucres Maja genitus mihi commodet alas
  Præpete ſive vehar Bellerophontis equo,
Non ego dilectam Patriam, caroſque Penates
  Et pulchram in riguis vallibus *Inſubriam*
Nunc repetam: inde procul quantumvis tempore longo
  A Matris caræ amplexibus abſuerim,
Tu me tu potius, *Divine Poeta*, teneres,
  Me deſiderium dulce Tui hinc raperet
Vindobonam, ipſe tuos ut poſſem cernere vultus,
  Colloquioque tuo, die Poeta frui.

Sed

Digitized by Google

Sed nequeo: hos igitur pro me nunc accipe verſus
　Teſtes victuræ ſemper amicitiæ.

In Eiusdem Dramata Sacra.

Donum inſigne Dei cum ſit veneranda Poeſis,
　Autori debet pſallere grata ſuo.
Mente METASTASIUS reputans hæc lauriger altâ,
　Dramata ſacrata duxit ab hiſtoria.
In qua ſic Pietas Arti certare videtur
　Ut palmam dubites illa, vel illa ferat,
His igitur numeris non ſolum, qua patet orbis,
　Verum etiam cœli lucida templa ſonant.

DE METASTASII ICONE

Ad Lectorem.

Noſſe METASTASII Lector ſi percupis ora

Hic ille eſt. frontem ne vides ſine nube ſerenam,
　Atque oculos duris absque ſuperciliis?
Hoc caput, hæc frons eſt, dudum cui laurea CÆSAR
　Plaudente Aonidum ſerta choro impoſuit.
Hoc caput, hoc cerebrum, quo Princeps illa ſororum
　Caſtalidum gaudet degere *Melpomene*:
Hæc labra muſæos late ſpirantia flores,
　De quibus effingit Tuſca apis ambroſiam:
Hoc pectus plenum fidei, pietatis, & æqui;
　Noſcere plura lubet, pergito Vindobonam.

Digitized by Google

IN EIUSDEM POESIM,
ac præcipue Dramata.

Tanta Tibi Jtalicæ, Divine, peritia linguæ,
Tam Tibi fæcundo Drama fluit calamo,
Floribus & gemmis nitidis tot ubique coruſcas,
Tam bene, tam ſcite, quod canis, omne canis,
Unus ut omnigenos exhauſeris arte Poetas
Olim quos Latium, Græcia quosque tulit.
Nil METASTASI mirum eſt, tua Muſa feratur
Æquaſſe antiquos, exſuperaſſe novos.

AD DIVAM MARIAM THERESIAM JMPERATRICEM.

Sidera perfectum perfecto corpore Numen
Inſtinctu largi compoſitura Poli,
Jn te naſcentem Dea præclariſſima ab alto
Transfudere omnes æthere divitias.
Nulla Tibi non ſtella bonos indulſerat ignes:
Cum Jove Mercurius, Juno, Diana, Venus.
Felices oculos, qui talem Heroida cernunt!
Felices populos qui tua iura colunt!

DE EADEM.
Cum morbo variolarum ægrotaret.

Morbida confluere dum labes THERESIÆ in cor,
Et muſſant mœſti, incerta cohors medici;

Lugu-

Lugubres cœli radios, cœlumque videres
Præcipites ſenſim ſolvier in pluvias;
Scilicet ipſa novum teſtantur ſidera luctum,
Suppeditant noſtris & lacrymas oculis.

DE DIVINO METASTASIO.

Antiſtat Vates mihi METASTASIUS omnes:
Hoc omnes uno ſunt mihi deliciæ.
Haud ſecus ac Clytien ſol aureus, atque Erymanthis
Jugiter Herculeum ſtella trahit lapidem
Me METASTASIUS totum rapit, obſtupefactumque
Jn ſe admirandis figit imaginibus.

DE DIVA MARIA THERESIA IMPERATRICE *ad Archiduces Filios.*

Non eſt tot vobis Atavos numerare neceſſe,
Suſpicite in Matrem THERESIAM, Illa ſat eſt.
Vos iuvet Illius imitari illuſtria facta,
Pectore in illo omnes invenietis Avos.

IN EFFIGIEM EIUSDEM *Ad Eosdem.*

Cernite THERESIAM; ſe totam agnoſcit in illa
Jnclyta veſtrorum ſtirps rediviva Atavûm.

DE DIVA

Digitized by Google

DE DIVA
MARIA THERESIA
IMPERATRICE.

Vindobonæ quidquid pulchri reperitur, & æqui,
Jllud ab AUGUSTÆ moribus omne venit.

DE EADEM.

Quod ſol in cœlo, Diva eſt THERESIA in orbe;
Cœlum ex ſole, Orbis THERESIA rutilat.

DE EADEM.

Si quis habet ſanctæ curam pietatis, & aras
Antiquâ ſi quis Relligione colit,
Si quis præſcripto legum regit ordine cives,
Si quis peccatis non ſinit eſſe locum.
Si quis pauperibus prodeſſe laborat, & ægris,
Si quis non aliis triſte precatur opus,
Si quis privatis præponit publica rebus,
Diſpeream ſi non DIVA THERESIA erit.

DE EADEM.

Virtutum propriam cunctarum cernere ſedem,
Et verâ ARCHIDUCES nobilitate cupis?
Aſpice CÆSAREÆ venerandam PALLADIS aulam
Omnia CÆSAREÆ PALLADIS aula tenet.

AD

DE EODEM.

Sunt ubi ſi quæris Phœbus, Phœbique ſorores?
Omnes DIVINI in mente METASTASII.

EIDEM

Si mihi forte Deus nunc diceret, elige quidquid
Ex votis animi quæris habere tui,
Non ego Regales optem cum pondere faſtus,
Sceptraque, & Aſſyrias non ego divitias;
Non Tarpeia meis concedi legibus æra,
Eligerem ingenium, die POETA Tuum
Nam quoties divina lego tua Dramata, ſummis
Ipſe mihi videor raptus adeſſe Deis.

DE EODEM
AD PHOEBUM.

Phœbe Pater qui mundi oculus celebraris, an unquam
Vidiſti qui ſit doctior & probior?
Reddita vox: nusquam doctosque probosque videre eſt,
Nullum qui ſimul & doctior, & probior.

EIDEM.

CÆSAREÆ accurri viſum miracla VIENNÆ,
Viſaque mira meis plurima ſunt oculis.
Quid tamen hæc? quid ſunt? oculorum pabula tantum,
Ludibriumque vagæ ſortis, & umbra boni?

Si pote-

Si poteris DIVINE, poteſque profecto DURINO
  Hæc iniurato credere verba, Tuo.
E tot miraclis non viſum eſt pulchrius ullum
  Quam Te, quam ingenii munera dia Tui.

DE EODEM.

Graiis Euripidem natura, deditque Sophoclem,
  Natura Jtaliæ læta METASTASIUM.

AD EUMDEM.

Quam Vienna Tuo gaudet, Vir Maxime, vultu,
  Tam Tua, crede mihi, condolet Auſonia Urbs.
At ſi longa valet præſcriptio, Te revocabit
  Roma, & iure ſuo dixerit illa ſuum.

AD EUMDEM.

Tempora Pontificis ſi Te, Divine, tuliſſent
    LEONIS; illius loquor,
Qui tanto egregios Vates complexus amore eſt
    Vates & Jpſe non malus;
Ut ſibi cænanti nunquam non vellet adeſſe,
    Dulci lepore condiens,
Et ſale Muſarum ſua fercula, METASTASI
    Te amplis ſtatuiſſet præmiis
Protinus atque ſuum Te divulgaſſet Homerum
    Vatemque Principem omnium.

De utilitate

De utilitate

EIUSDEM DRAMATUM.

Quam gravis immineat ſævis fortuna Tyrannis
Nobile demonſtrat Drama METASTASII
Quo veluti pictâ in tabula ſpeculoque potentûm
Quæ ſint aularum fata videre licet.
Talia Principibus teneris bene cognita proſunt
Exempla, ut fugiant quæ nocitura vident.
Quisquis es o Princeps, divina hæc Dramata volve,
Sic nunquam tragici materia oris eris.

DE EODEM.

Vis verbo? Sophiam, atque veri amorem
Artes Palladis, Jtalas Camœnas,
Vis verbo? Charites, Patremque Vatum,
Exemplum pietatis, atque honeſti,
Hoc METASTASIO tenes in uno.

In Natali

DIVINI METASTASII.

Feſta dies, da thura mihi, Puer Hungara vina
Funde, METASTASII dum facimus GENIO.
Sancte GENI Vatum, magno qui primus Homero
Preſſiſti æternâ fronde capillitium,
Et tot inextinctæ ſacraſti nomina famæ,
Sive colis Pindi nunc iuga, ſeu potius

Sive

VINDOBONÆ tenet urbs: adſis; Lux illa canetur
Quæ lucem ſcenis attulit Jtalicis.
Quale ſacer Phœbi radius diſpellit obortus
Noctivagæ Matris nubilaque, & nebulas
Eſt talis METASTASIUS; decedite noſtro
Vati, (etſi atra hoc audiat invidia)
Vatum ſecla vetuſta, & ſecla noviſſima Vatum:
Par JLLE antiquis, maior & JLLE novis.
Vis Drama? excelſis aget ille Theatra cothurnis,
Et latam longo ſyrmate verret humum.
DIVINUS rediit, dives in ſecla Sophocles
Atque recens tragicâ ſiquis in arte valet:
Jdem erit heroos capitur ſi condere verſus,
Jdem erit innumeros condere ſi numeros.
Felix ingenii Vates; non te mala tangit
Ambitio, Aulai quæ venit à ſtrepitu,
VINDOBONÆ & quamvis mediâ verſeris in urbe
Te vulgo abſcondis Pieridum in latebris
Jllic aut MAGNÆ memoras pia facta THERESÆ,
Aut generoſa Tui CÆSARIS acta canis.
Jnſurgis tragico vel vinctus crura cothurno,
Æſchyleumque æquo pondere ſyrma trahis;
Non tamen aut epulas Terie, vel dira Thyeſtis
Pocula, non Bacchas, non Athamanta ſonas,
Non Scyllas, non quæ docuit ludibria, monſtra
Divorum in terris falſa ſuperſtitio;
Longe alia Jtalico iuvat exhibuiſſe Theatro,
Et digna Orcheſtris, MAGNA THERESA, Tuis

Heroos

Heroos canit ille animos, Graiosque, Latinosque
Jlle Sophoclæo tollit in aſtra pede,
Dumque canit, cantum ad properant quas Auſtria Tellus,
Quasque tenent Jſtri cærula templa Deæ;
Plaudit & hinc Dryadum chorus, inde ſtupent Sylvani
Non ante auditos, Dramata dia, chor s.
Sed Puer huc da Thura: *exorbito*, macte *Geni* eſto
Macte atque Hungarico die Geni Bromio.
Jmproba cum vano ſecedat inertia vulgo;
Jſte dies nobis feſtus agendus erit.
Jſte dies METASTASIUM læto attulit orbi,
Jſte dies cauſam Poſteritatis agit.

De Se non Vate
A D E U M D E M.

Ætheream cum fata Jovem ſuper aſtra locarent,
Suſciperetque novus Regna paterna Deus:
Certatim venerata ſuum ſunt Numina Numen,
Dî varii variis incinuere modis:
Mars, Phœbus, Maiâ genitus ſua carmina miſcent,
Jlle tubam, hic cytharam doctus, & iſte lyram;
Sed poſt Aſtricolas etiam ſylveſtria Fauni
Carmina, ſylveſtres & placuere modi.
Exemplis magnis fas ſit peccare DURINO;
Carmine diſpliceam, pectore dum placeam.

AD EUMDEM.

O qui flos hominum politiorum,
Quot ſunt, quotquot erunt, quot aut fuerunt,

Digitized by Google

Theatri decus, arbiterque noſtri
Salve, & has aliquid puta eſſe nugas,
Quas mittit Tibi maximo Poetæ
Longe peſſimus omnium Poeta:
Sic CALVUS tenero auſus eſt CATULLO
Dono mittere peſſimos Poetas,
Queis is continuo die periret;
Tu DIVINE cave POETA nugis
Jſtis illepidis & invenuſtis
Non dies aliquot velut CATULLUS,
Sed totum male nauſeabis annum.

IN EIUSDEM EFFIGIEM.

Hic METASTASIUS: ſatis hoc; namque addere plura
Qui velit, is Soli lumina ferre velit.

DE EODEM.

Cum METASTASIUM lucis pia mater in oras
Ederet, adſtabant ex Helicone Deæ;
Quarum Melpomene, quæ formoſiſſima vultu
Tale olli tenero concinit ore melos.
Salve o pulle ſacer Phœbi, Aonidumque futurus
Gloria, Romani lausque, decusque chori;
Muſas namque coles, rurſusque coleris ab illis,
Hæc Tibi ſit fati meta, caputque Tui.
Tempus erit linques cum Romula tecta, volenti
Te & Nymphæ excipient Jſtriades gremio,

Jncipe

Jncipe *dic Puer* dulci me agnoſcere riſu,
Dum Tibi Vindobonæ laurea ſerta paro.
Dixerat; adſenſere Deæ, perque aera latum
Quæ plaga dextra fuit, tota ſerena fuit.

DE EIUSDEM EFFIGIE

Lauro ornatâ

A D L E C T O R E M.

Lauriger en Lector Tibi METASTASIUS adſtat;
Plectrum Pierides addite, Phœbus erit.

IN EFFIGIEM DIVINI SOPHOCLIS
AD EUMDEM.

Maximus in Tragicis SOPHOCLES ille inclytus hic eſt,
Cuius divinum dicitur ingenium.
Maximus, & quiſnam Sophocli componier auſit?
Si tamen eſt ullo, Te volet eſſe minor.

DE EODEM.
AD LECTOREM.

Miraris veteres? ſed perlege METASTASIUM
Jam veteres METASTASIUS unus erit.

DE COLLEGIO THERESIANO.

Cæſaris hæc fuerat; Muſarum Regia nunc eſt;
Eſſe uſquam hæ melius non potuere Deæ.

Digitized by Google

DE DIVINO METASTASIO.

Danubium Delo remeans dum proſpicit amnem
Obſtupuit vultus Phœbus Apollo tuos;
Obſtupuit, nec ſeſe unquam cognovit in ipſo,
Dum tacito dubium lumine corpus obit.
Sic oculis, ſic ore Deus, ſic denique lauru,
Tam ſimilis Phœbo, Phœbus ut ipſe ſibi eſt.
Tandem ludor, ait, pharetram mihi ſurpuit olim
Mercurius, tamen *Hic* me mihi ſurripuit.

IN EFFIGIEM.
Auguſtiſſimæ Familiæ Imperatricis M. THERESIÆ.

Sic vultum Auſtriadæ geſtant; ſed cætera pingi
Non poterant, niſi quâ fingimus arte Deos.

AD DIVINUM METASTASIUM

Doctarum Pater elegantiarum,
Poſſunt immo Tibi invidere debent
Plures, nemo imitarier ſed auſit.

AD EUMDEM.

Dicent ſæcla Tuæ quæ ſint in Dramata vires:
Melpomene Muſis ſtatque, caditque Tuis.

AD EUMDEM.

CORNELIUM præſtas nobis, præſtasque RACINUM;
Ac vel iudicio vincis utrumque meo.

DE

DE EODEM.

Hunc Tibi poſteritas Vatem, Tibi maxime vates,
Æternitatem gratulor.

AD EUMDEM.

Divine Vates Te Pietas, Pudor,
Te cana virtus, Te ſolidum Sophos,
Te multa priſcis in via Vatibus
Præcepta vitæ ſemper idonea,
Spargere puris undique gemmulis,
Semper verendum, ſemper amabilem;
Seu præpotentum dicere convenit
Regum triumphos, ſeu monitis opus
Firmare lapſum quemque fidelibus.
Sic grata miſces uſque ſalubribus,
Gratisque miſces uſque ſalubria,
Livore quisquis dicat ut arbitro,
Nec ſanctitati cedere gratiam,
Nec ſanctitatem cedere Gratiæ.

AD EUMDEM.

O! Romæ decus, atque Etruſca ſiren,
Noſtrarum Pater elegantiarum,
Quem ſuum veteres velint Athenæ,
Quem ſuum vetus ipſa Roma dici;
O quam nos gravibus Tuis cothurnis
Quos hæc atque alia invidebit ætas
Oblectas, reficis, rapis, doceſque !
Vis verum Tibi, DIE PETRE, dicam,
Te vivo Jtalici decus Theatri,
Vivet, ſed pereunte Te peribit.

Digitized by Google

SERENISSIMO PRINCIPI

CLEMENTI VENCESLAO

REGIO POLONIÆ

AC LITHVANIAE PRINCIPI,
SAXONIAE DUCI,

EPISCOPO

FRISINGENSI, ET RATISBONENSI
&c. &c. &c.

REgia Progenies, cui vox, virtusque Paterna
  Muniit ad ſummæ culmina Laudis iter,
Audebitne tener tanto ſe credere Soli
  Fœtus, & Auguſti Principis ora pati?
Nec venit in mentem Phaeton, aut Icarus ales,
  Jlle Jovis telis obrutus, alter aquis?
Grandia dum ſpirant, maioraque viribus audent,
  Congrua fata ſuis auſibus excipiunt.
Non tamen indecori clauſerunt funere vitam,
  Sed ſolamen habet mortis uterque ſuæ.
Eridano Phaeton iacet haud inſletus, at ales
  Jcarus Jcarias nomine ſignat aquas.
Splendida mors, animam radiis effundere Phœbi;
  Clarus honos, telo procubuiſſe Jovis.
Quod ſi Saxonicæ lux, CLEMENS, maxima Gentis
  Jſthæc noſtra aliquo captus amore leges;

Non

Digitized by Google

Non ego maluerim Pactoli quidquid arena
  Volvit, & ex Indo vectat Jber pelago:
Namque dat indignis ſors ſæpe, merentibus aufert,
  Quas ſtupet attonito pectore vulgus, opes.
Sed grave iudicium CLEMENTIS poſſe mereri
  Sola valet virtus, ingeniique decus.

De Morbo
DIVÆ MARIÆ THERESIÆ
Saluteque mox illi reddita.

THERESA ægrotante, omnis Domus ægra iacebat
  Auſtriadum, optabat Cæſar & Jpſe mori;
Quod ſi THERESAM mors eripuiſſet, eodem
  Funere functa Domus, Cæſar & Ipſe foret.
Hoc Atropos mirata nefas, feritate repoſtâ,
  Unâ tot vetuit morte perire Deos.

IN EUMDEM.

THERESÆ Lacheſis dum fila ſecare minatur,
  Rixatur magnâ ſeditione Polus.
Jpſa ſuas propere ſedes Aſtræa reliquit,
  Debetur noſtris ſedibus Auſtriadum
Mater ait; ſe clamat equos permittere Phœbus,
  Et duodena parat crinibus aſtra Tuis;
Accelerat qui tardus erat ſua plauſtra Bootes,
  Teque ſub arctoâ ſiſtere ſede cupit.

Inſolito

Digitized by Google

Inſolito reſonat Cœli plaga tota tumultu,
THERESAM DOMINAM ſidera quæque volunt;
Jupiter exclamat, quid vos properatis? Olympi,
Quæ cito promeruit ſidera, ſero petat.

DE EODEM.

SCivit ut Auſtriacam morbo decumbere MATREM,
Lucem illam ſæcli deliciumque ſui.
Ingemuit toto Danubius actus ab antro;
Et Tagus atratum condidit amne caput;
Flevit mœſtus Arar, mœſtæ flevere Pyrenes,
Et lacrymis tepuit Belgica terra ſuis;
Jpſe manu vitream dejecit Tyberis urnam,
Jpſe ſibi virides polluit ungue genas.
Flet Regio diſpar, tamen eſt par fletus ubique;
Nam timet eripier Natio quæque Deam.

DE EODEM.
AD
DIVAM MARIAM THERESIAM.

Cum premeret Te dira lues, ſi forte requiris,
Quæ fuerit facies urbis, & Auſtriacum?
Plurimus hibernas regnabat turbo per auras,
Atraque pollutos merſerat umbra dies;
Verum ubi tam diri poſuit vis irrita morbi,
Ver ſimul, & Titan protinus emicuit.
Fæda licet triſti tempeſtas ſæverit orbe,
Triſtior ex omni pectore ceſſit hyems.

AD

Digitized by Google

AD EUMDEM.

VItæ nulla Tuæ pars non impenditur orbi,
Quin magno morbus non caret ipſe bono;
Diſpulit elapſa hinc quidquid contraxerat ætas,
Ventura in toto quo foret aſſe nova.
Non tamen inde putes cauſas ceſſiſſe rogandi,
Et præcibus nullum iam ſupereſſe locum.
Scire cupis quid reſtet adhuc? iterumque, diuque
Quod facis, ut facias, publica vota petunt.

AD VIENNAM
De Morbo
DIVÆ MARIÆ THERESIÆ,
Qui erit ad Sanitatem.

POne metus, conſtant vires, artusque MARIÆ,
Et poterunt mentis pondera ferre diu.
Non fuit areætæ indicium, verſæque ſalutis,
Sed perluſtrati corporis ille labor.

Ad Eamdem Viennam.

Cœlicolis placuit noſtros tentare timores,
Quo tua nos conſtet munera noſſe probe.
Quanti es Vienna Polo? permittunt Numina quando
Spes nutare tuas, pulchrius ut relevent.

De

De Eodem Morbo.

Corruimus cuncti, nuper dum corruit Una,
Inque Unâ eſt cunctis mox reparata ſalus.

DE EODEM.

Pallida mors fruſtra tentas rapuiſſe THERESAM,
Non potes, orantem ni rapis & Populum.

DE
DIVA MARIA THERESIA.

*Tumulum ſibi excitante in templo
Capucinorum.*

DISTICHON.

NI ſibi det, tumulo careat THERESA neceſſe eſt
Poſſe mori quis Hanc non putet eſſe nefas?

De Eodem Morbo.

IMproba dum labes THERESÆ concutit artus,
Imaque lethalis ſomnus in oſſa meat,
Jrato ferit ungue genas mœſtiſſima Plebes,
Diſcindit procerum mœſta Caterva ſinus;
Agmen Natorum crudelia ſidera clamat,
Atque una trepidat præcipitare diem.
Sed dilectam animam properavit Numen amicum
Pronaque tot votis reſtituiſſe ſalus.

Auſtri-

Auſtriacis ſic lucis amor redit omnibus, unum
Servatum ſervat; ſic caput omne caput.

DE EODEM.

Effera dum febris THERESÆ poſſidet artus,
Uſtaque lethali permeat oſſa gelu;
Archiducum flet mœſta cohors, Populique, Patrumque
Turba ſubirato diſſipat ungue genas.
Explorata ſalus rediit, vix cura quievit,
Et trepidant mixto gaudia noſtra metu;
Triſtia vix triſti ſolvuntur corda dolore,
Cumque ſuo noſtrum vulnere vulnus abit.
Quot vivâ Te vita manet, quot funera functâ!
Una dies cunctos perdidit, una dedit.

Carmen Sotericum
MARIÆ THERESIÆ
ROMANORUM IMPERATRICI
semper Auguſtæ Viennæ ægrotanti
Menſe Junio Anno 1767.

AUſtria cur ploras? vivit THERESIA, & atrâ
De morte, ut Phœnix redivivus, redditur orbi
Vivit io, æternos tecum victura per annos!
Et quod non poſſet Pœon, non doctus Apollo,
Non qui arte Hyppolitum ſtygiis eduxit ab umbris,
Jpſa ſibi Panacœa fuit, virusque latenti

Labe

Labe tumens, mortemque effuſam in membra fefellit.
Heu! mens horret adhuc, dum cogitat, optima PRINCEPS
Te potuiſſe mori? ſic o Regalis vobis
Curæ ſceptra Dii? magnæ ſic aſtra laborant
THERESÆ? quas aula preces dedit! Auſtria planctus!
Hærebant mœſti Proceres, gemituque latente
Dum AUGUSTA exanimis caſu prope pendet iniquo,
Crudeles ſuperos, crudelia fata vocabant.
Totus ad hunc morbum fracto quaſi cardine mundus
Torpuit, averſos egerunt ſidera vultus,
Et caput obſcurâ Titan fuligine ſepſit,
Non auſus ſpectare nefas; mors quæque MARITAM
Cæſaris abſtulerat, Bavaro de ſanguine cretam,
Obſtupuit nil tale ſibi in tua fata licere,
Et fruſtra luctata diu, mors atra receſſit.
Vive Jo! & longos nobis dominare per annos
O Matrum decus, o Auguſtarum Auſtriadum Lux!
Aurea ſponte Tibi renovarunt ſæcula Parcæ;
Tu ſpes Jmperii, tu fractis gloria rebus
Te regnante Itali, te tota ſuperſtite tellus
Sentiet eſſe Deos, & libertate fruetur.

Gratulatur Divam
MARIAM THERESIAM
gravi morbo liberatam eſſe.

ODE

Da Vati cytharam, Puer,
Et mecum ſuperis incipe debitas

Cantu

Cantu ſolvere gratias,
Qui nobis Mariam reſtituunt; procul
Jam triſtes quærimoniæ
Abſint, iam lacrymis optima Civitas,
Tandem pone modum piis;
Vivit lux noſtri, famaque ſæculi
Jngens; dicite virgines
Dîs laudes, pueri dicite candidi;
Ludis, lætitiâ, jocis,
Et feſtis reſonent omnia plauſibus.
Nubes æthera Jupiter
Pellat, Phœbe micans iam caput exere,
Undas fundere limpidas
Urnis Iſter ovans incipiat ſuis,
Et cana Auſtriacos tegant
Colles purpureis lilia cum roſis.
At tu Cæſareæ Parens
Urbis, certa ſalus & decus Auſtriæ
Gentis, Magne JOSEPH, bonis
Gratus ſolve Deis vota, Parens valet,
Jnvictoque animo feret
Tecum una Imperii pondera maximi,
Alcides velut impiger.
Fulxit ſubpoſito ſydera vertice.

DE

DE EADEM CONVALESCENTE.

O D E.

Jo Sodales, nunc hilares io
Cantare par eſt, nunc fide Lesbiâ
Gratari: ab ingenti periclo
Incolumis rediit MARIA.
Suprema tandem numina vocibus
Permota iuſtis, & prece publicâ
Matrem redonarunt JOSEPHO
Denique, deliciasque mundo.
En vivit; & quis, debita cui magis
Sit vita, quam quæ impenditur omnibus;
Accepta cœlo es Vienna, poſtquam
Erubuit ſpoliare tanto
Te Parca Theſauro, en etiam Dea
Deſcendit ultro, ac prodiga plurimos
Ducenda promittit per annos
Stamina de meliore lana;
Nec anteacti per volucres dies
Accedet ævi ſumma ſequentibus,
Natalis ille eſt quo revixit,
Inde recens numeretur ætas,
Nunc ergo voti altaria nunc reus
Quisquis frequentet, munera congerat
Prolixe, & excelſis dicatas
Ponat ovans ſuperis tabellas.

Tokaia

Digitized by Google

Tokaia Cellis interioribus
Quis vina promat? quis mihi myrrheis
Unguenta de vaſis, quis Horto
E riguo genus omne flores
Jnſerta nectat? libera nemini
Fas ſit Receptæ pocla THERESIÆ
Culpare, non ſi protrahatur
Jn mediam mea cœna noctem.
Ergo o repoſtum prome Puer merum
Fuliginoſâ ſtrenuus amphorâ,
Bacchumque diſſecta ſolutum
Compede per ſolidos deunces
Appone menſis. prome Puer merum,
Feſtum & colamus carminibus diem,
Qui illi ſalutaris, meâque
Charior eſt mihi iure vitâ.

In Diem Sanctam

QUA DIVA MARIA THERESIA

convaluit.

Endecasyllabus.

Adeſte Jſtriades adeſte, dextras
Dextris nectite, adeſte quotquot iſthic
Flores colligitis ſacros in uſus,
O iam ferte pedem cito vocatæ,
Eſt hæc dicta dies Choris, iocisque

Qua

Qua lux Auſtriadum THERESA avaros
Evaſit Lacheſis rapacis unques.
Adeſte o Dryades comâ nitenti
Perfuſæ albida colla, vosque Zonæ
Collectæ genibus tenus fluentes
Sinus candidæ Oreades, Napeæ
Quas ſaltus iuvat, Ypſiique ripa
Glauca fronde ubi ſalicta canent;
Vos ſimul vitreis ſedilibus, quæ
Gaudetis Patris Onaſi, benignæ
Pura & Naiades, quibus ſuſurrans
Unda TRAUNA lavat pedem tenellum.
Huc eia accelerate, iam lacertis
Extenſis coeant manus eburnæ.
Tu LYGDA atque ſimul LYGÆA plectro
Nervos tangite, fiſtulaque dulcis
Jmpellat numeris ſalire certis.
Jn gyrum propere Jlice hac ſub altâ
Eia proſiliamus; eia ſaltu
Alterno pede ter ſolum vireſcens
Pulſemus: bona numina, o favete,
Dum noſtræ facimus choros THERESÆ.
En iam nuda genu, comam refuſa,
Et ſpirans roſeum undecumque odorem
Exoptata venit decens VOLUPTAS
Lætanti aſſiliunt leves cachinni,
Hinc plauſus teneri, hinc & inde luſus.
En ipſe Charites, Ceresque flava
Extollens ſpiceum caput, referta

En canos

En canos ſtipula Pales capillos.
Jam ſaltus iterate, nec iocorum
Ullus ſit modus, hinc ioci, hinc chorique
Plauſu ludite, ludite atque avenis.
Huc accurrite vos bona o Juventus
Paſtorum, niveo citi tepentes.
Ferte o lacte cados, calensque libum:
Tingat Rhenicus humor Hungarusque
Rubra aſpergine faginos Scyphos, &
Inter pocula roſcidas per herbas
Læti proſilite; hæc erunt Lycæi
Culta paſcua, pineique ſaltus;
Hæ pro Mœnaliis ſiliis apertæ
Sylvæ, queis latera ima perſtrepenti
Amne corniger Jſter ipſe mordet.
En ut florea Prata, lucidique
Fontes, & ſata læta iam renident
More Parrhaſio, vacate ludis
Arguti hinc calami, hinc ſonent cicutæ

Hanc lucem celebrate; ſit quotannis
Vobis iſte dies ſacer; THERESAM
Audiant Coryli, audiant myricæ,
Et valles reſonent, ſonent fluentes
Rivi, ſaxa cava, & ſpecus THERESAM.
Inſcriptum teneatque acuta Pinus
Duris corticibus diem, choræis
Statutum; Eia eia liliis liguſtra
Miſcete, o Sociæ, unguibus reſecta;

His ſerpant Hederæ ſuis Corymbis
Circum & compoſitam ligent Coronam,
Quæ magnæ decoret caput THERESÆ.
Dicamus bona verba, iam precemur
Puros candidulos dies THERESÆ,
Sint o Dii memores tui THERESA,
THERESA AUSTRIADUM decus, ſalusque,
Sis fœlix nimium, Tuumque nomen
Æternum maneat, ſonent tuæque
Laudes undique, & undecumque & usque.
Hæc dum læta canunt Deæ, magisque
Accendunt choreas ſacras, Apollo
Subriſit medio micans Olympo,
Auratâ inſonuit lyrâque; qua cum
Demulſit liquidum æthera; at fugaces
Geſtiere Feræ, & nemus per omne
Ter dulce intonuit canor THERESAM.

AD DIVAM
MARIAM THERESIAM
Tumulum ſibi excitante in Templo
CAPUCCINORUM.

DISTYCHON.

Ni ſibi det, Tumulo careat THERESA neceſſe eſt.
Poſſe mori quis HANC non putet eſſe nefas?

DE

Digitized by Google

De Archiducibus Fratribus Auſtriis
MARIÆ THERESIÆ
FILIIS.

Sanguis hic Auſtriadum eſt, Genus hoc e Principe Venâ
  Eſt Lotharûm, per quos ſic Tibi Vienna places;
Jdem Frontis honos, aurum par colla flagellat,
  Par data fax oculis, par roſa picta genis.
Plus ſimiles animo quam corpore: miſcet & unit
  Et ſtudia & mores unus & æquus amor.

MARIA THERESIA
JMPERATRIX
LEOPOLDUM DISCEDENTEM
ALLOQUITUR.

Fili, alibi Te Fata vocant, vocat altera Tellus,
  Tuſcia nunc ſceptris eſt moderanda tuis:
Matris in amplexu tenerum cape matris amorem,
  Jn dictis documen, quo nova ſceptra regas:
Quidquid ages metire prius, rata pœna Nocentes,
  Fac maneant, Juſtos præmia certa viros,
Non odium terror moveat, non fræna reſolvat
  Gratia, Te timeat, Te quoque Tuſcus amet:
* Non ſic Excubiæ, non circumſtantia pila
  Quam tegit una fides, quamque tuetur amor.
Regnatorem etenim Peditumque, Equitumque Catervæ
  Non faciunt, miſeri ſanguine non populi

Purpura

* Seneca. *Ferrum non tuetur Principem, sed Fides.*

Purpurâ tincta, Jndis non ſceptra micantia gemmis,
Clarus & Eoâ Jaſpide frontis apex:
* Jlle eſt Regnator, qui ſe civemque, Patremque
Oſtendit factis, quique ſui Domitor
Non ſibi, ſed populo ſeſe putat eſſe creatum,
Plectere qui tardus, parcere quique celer,
Qui quoties decernit, amat conſulta Senatus
Provida conſiliis conſociare ſuis.
** Tu Judex Populi es, vide, ne accuſandus ab illo
Sis Fili, eſt legum qui Arbiter Omnipotens:
Principis eſſe puta, ſubmittere ſceptra Tonanti,
Quam fulcit Pietas, Regia tuta manet,
Nec Tibi quod liceat, ſed quid feciſſe decebit
Occurrat, mentem Jusque, Piumque donet.
Primus iuſſa ſubi: Tunc obſervantior Æqui
Fit populus, cernit cum ſua iuſſa ſequi
Regnantem, & parere ſibi: *componitur orbis*
Regis ad exemplum: non ita lata valent
Edicta inflexiſſe homines, quam vita Regentis,
Hæc vitii ſtimulos, ſemina laudis habet;
*** Plus namque exemplis Regnantem, Nate, nocere
Quam vitiis ipſis criminibusque ſcias;
Principis exemplo quod fit, id iure putatur
A populo fieri; Tu LEOPOLDE cave;

Vivere

* Sen. *hoc Reges magnificum habent prodeſſe civibus*.
** Terentius ait: *Judex es, ne accuſandus ſis, vide.*
*** Cicero: *Principes plus exemplo, quam peccato nocent.*

Digitized by Google

Vivere Te noris medio Telluris in orbe
Facta tua, & cunctis Gentibus eſſe palam,
Occultum eſſe nihil pariter, cæcosque receſſus
Jotiat, & abſtruſas fama ſubit latebras;
Tu ſequere acta Patris; Quam lætus ab æthere cernet
Se creviſſe actis, o LEOPOLDE, Tuis.
Cæſareos imitare Atavos, quos Auſtria grandi
Partu, quos Lotharûm ſtirps generoſa tulit.
Victores Populorum, Regumque exempla, ſed eheu
Fles LEOPOLDE! vetor dicere plura. Vale.

MARIÆ THERESIÆ MATRI AUGUSTÆ LEOPOLDUS RESPONDET.

Auſtriadum Decus, & columen, quas dicere grates,
Alma Parens, potero, quasve referre pares?
Quæ me, qui recte Jmperii moderentur habenæ,
Non minus exemplo, quam ratione doces.
Tu mentem immenſam curas extendis ad omnes
Ne quid Cæſareo nutet in Imperio;
Te ſemper ratio, nunquam fortuna gubernat,
Nilque facis quod non iusque, Deusque ſinunt;
Ut modo bella geras, modo civibus otia præſtes,
Maxima ſisque foris, Maxima ſisque domi.
Sub placitis vixiſſe tuis vel Brutus amaret,
Deſerviſſe Tibi vellet & ipſe Cato:
Atque equidem noſtris faveant modo Numina cœptis
Efiecta, o Genitrix, hæc documenta dabo,

 Hæc

Hæc mihi ſemper erunt imis infixa medullis,
  Perpetuus moniti Debitor hujus ero;
Non me unquam Populi, commiſſaque ſceptra videbunt
  Degenerem Patri, degeneremque Tibi,
Ante oculos mihi ſemper erit tua, Mater, imago,
  Virtutum hæc ſtimulos, ſemina laudis habet,
Enitar, ſimilis Tibi ſit LEOPOLDUS, & Jllum
  Agnoſcat Natum quilibet eſſe Tuum.

JOSEPHO II
ROMANORUM IMPERATORI.
Cum relicta Vindobona Romam proficiſci pararet.

PROPEMPTICON.

PUlcher Atlantiades, dubios cui credita ſors eſt
  Obſervare aditus, & reſerare vias,
Nunc faciles inſterne precor, virgaque potenti
  Deformare vera nubila nigra diem:
En Decus eximium Auſtriadum, & Dis æqua Propago
  Maxima cura hominum, maxima cura Deûm
Tendit in Jtaliam, ſecedite nubila cœlo,
  Tu glaciale caput protinus aufer Hyems,
Abde pruinoſasque comas; Metator Olympi
  Tu Sol nunc roſeis ſterne ſolum radiis,
Perpetuum & placitis efflate hinnitibus ignem
  Æthon, & Eous, Pyrois, atque Phlegon:

Quique

Digitized by Google

Quique procelloſo ventorum præſidet antro,
Diſcordesque animas qui premit Hypotades
Ventorum furias, debacchantesque procellas
Obice montano compedibusque domet;
Sit Soli Zephyro ſudi data copia cœli,
Solus iter quatiat, præpetibusque ſuper
Arva volet pennis, & voce ſalutet Euntem,
Auſoniam Auguſto dum pede tangat humum.
At vos pernici venientem accedite plantâ
JOSEPHUM, o Panes Numina capripedes;
Hinc atque hinc denſentur Oreades; illa patentes
Sedula veſtiget plana per uſque vias,
Hæc ſervet cæcas ſtagnante voragine fauces,
Exploret foſſas altera, Pars ſcopulos
Jndaget, collis nimium qua lubricus horret,
Et fallit clivo deficiente viâ;
Pars nudum properet devexa per ardua callem
Perverrens rupes ocyor aerias;
Jlicet amoveant cuneis certantibus omnes
Ramorumque moras, falceque limitem agant
Porrectum late; ne nix contriſtet Euntem
Pars moles altis erigat aggeribus:
Nec mora Faunorum poſitâ formidine agatur
Circum hilaris levium cætus Hymadryadum;
Et vos humentes fluviorum Numina Nymphæ,
Leniter haud ſtreperos, o, cochibete lacus;
Hiberniq e amnes, & ſiqua licentius errant
Flumina deſidant, ripaque frænet aquas.

Tran-

Digitized by Google

Tranquillo contenta vado, fluviique ſilentes
JOSEPHUM, obliti currere, ſuſpiciant,
Accipiantque ſinu venientem, ac mollibus undis
Jncolumem mittant limina ad alta Petri.
Tu fama adventus monitrix, & Nuncia tanti
Carpe viam, orasque adlabere Romuleas,
Æternamque urbem certis rumoribus imple,
Adventare, Iſtri quem venerantur aquæ
THERESA PROGNATUM, olim qui fortibus armis
Geſta atavûm vincet, qui PATRE maior erit,
Qui ſua præferri quamquam haud volet acta Paternis,
Præferet invitum libera Fama tamen.
Quare age Tybri Pater, limoſo qui pede curris,
Syllanis & adhuc cædibus uſque rubes,
Excipe pacato venientem argenteus alvêo,
JOSEPHI Nomen nec Tyberine tremas;
Vivere tam miti ſub Cæſare Brutus amaſſet,
Olli ſerviſſet vel tuus Jlle Cato;
Alter erit Titus Jlle Tibi, ſplendore remoto
Non Regem, civem ſe geret Jlle Tuum.
Urbs quali plauſuque virûm fremituque reſultat
Adventus Tanti Principis impatiens!
Fallax o quoties rumor deludet amantem!
Omni horâ ut Cæſar creditur adveniens!
At cum Romuleas felix intraverit arces,
O quantus convexa ibit ad aſtra fragor!
Quæ tunc Flaminiam ſtipabunt millia vulgi!
Effundent plenis ſe cuneata viis;

Hinc

Hinc coram volitent Primores agmine denſo,
Et lateri Hiſpanis agglomerentur equis;
Unda ſalutatum circum tam rurſus inundet,
Turribus in ſummis Gens male firma ſenum
Conſidat, Nuruum Manus, atque examina matrum
Oblitæ ſobolem tunc ſine lege ruant.
Unum ſuſpicient, iterumque iterumque reſument
Unum oculis, poterunt nec ſatiare oculos.
Jpſe tuos JOSEPH rerum Pulcherrime cives
Spectabis nudo vertice Romulidas
Aurato vectus curru per ſtrata viarum,
Diffunderque animos omnibus illa dies.
Qualis, ubi vaſtas mundi volvebat habenas
Roma vetus, Regni ſive Caledonii
Littora pacarat, captivaque flumina Rheni,
Arctoosque amnes, Sarmaticosque lacus,
Sive parum Latii patientem Pontis Araxem
Poſt currum & totam traxerat Armeniam,
Jngentis Conſul Capitoli Templa ſubibat
Quatuor in niveis conſpiciendus equis.

A D E U M D E M
ROMANUM IMPERATOREM
CUM INCOGNITUS
Romam adventare decreviſſet.

At Tu mortalem quamvis indute figuram,
Qui modicas Latiâ ducis in urbe moras,
Noſceris, Auſtriadum JOSEPH ſate ſanguine Divûm;
Quam bene quod Latia eſt orbis in urbe decus!
Te prodit

Te prodit vociſque ſonus, Te greſſus euntis
  Plenus & Auguſto lumine frontis honos;
JOSEPHUM ſeptem Colles, fontesque loquuntur,
  JOSEPHUM Tibris geſtit & ipſe loqui;
Te ſonat Arcadiæ Muſis operata Juventus,
  Nec ſilet inceptæ conſcia Fama viæ.
Hei quid Jo Pæan, quid jo ter dicere Pæan,
  Publica lætitiæ quid dare ſigna vetas?
Noſceris o JOSEPH, mortales inter ut olim
  Agnita non dubiis Numina celſa notis.
Jpſa genas fruſtra ferrugine Cinthia tingit
  Jrritaque obtexunt nubila Solis equos.

AD EUMDEM.

Ne ſperes, JOSEPHE tegi ſplendore remoto,
  Jnceſſu ſolo Cæſar ubique pares.

IN MARIAM IOSEPHAM
DIVÆ THERESIÆ FILIAM
Ferdinando IV. Siciliarum Regi Deſponſam.

LACRYMÆ.

UNde repente novum Tellus dedit Auſtria planctum?
  Unde repente novas ſolvitur in lacrymas?
Gurgite quid toto cum ſquammifero Comitatu
  Jſter agit ſeſe, cæruleâque caput

Quid

Quid velat chlamyde, & damnato clauditur antro,
Rauca ſonans, undâ queſtum ululante ciens?
Jpſæ etiam ſylvæ motant capita icta dolore,
Montibus auditur flebilis atque fragor.
Mœſtitiæ agnoſco cauſam; moriente JOSEPHA,
Auſtria it in gemitus. Auſtria it in lacrymas;
Undique pro ludis, riſu, feſtisque choreis
Feralis requies, vox queribunda ſonat.
Geſtatur Pheretrum, facibus comburitur Æther,
Pompa præit tantas Jnferias peragens:
Quisque madet fletu, & pullo ſqualleſcit amictu,
Crudelesque Deos, Fata inimica vocat;
Auſtriacæ mœrent Aquilæ, mœſtiſſimus Auſter,
Et Boreas Dominam flet, revocatque ſuam.
Nec minor Jtaliam dolor occupat; aggemit altum,
Et fuſo pulchras irrigat imbre genas.
Parthenope imprimis ſingultibus aſtra laceſſit,
Motura & duras verba iacit ſilices;
Me me evertit atrox funus, me me obruit inquit,
Heu miſeræ nimium Numina ſæva mihi!
Tecum deliciæ, luſus, & gaudia Tecum,
Spesque, Joſepha, meæ funditus occiderunt.
Sic me, ſic magni mœrentia pectora Sponſi
Deſeris æternum? & fœdera Coniugii
Rumpens Fernandi Te Te complexibus auſers?
Sic fugis alma Tuæ littora Parthenopes?
Unde Joſepha, Tibi fata immatura timerem,
Cum Tibi ver ætas florida vix ageret.

Neſcia

Neſcia iamque adeo fati, ſortisque malignæ
 Longæ haud ceſſabam dinumerare viæ
Tempora, torquebar votis, Arcusque parabam
 Interea, & laudi celſa Theatra Tuæ.
Quænam Te miſeræ primævâ ætate virentem
 Invidit miſeræ ſors truculenta mihi?
Tu Regni fortuna mei, tetigiſſe videbar
 Quâ cœlum, atque Urbes me ſuper ire alias.
Siccine præripéris mihi nil crudele timenti,
 Dumque paras Regi te ſociare meo?
Cœlicolæ duri, quæ vos inſana cupido
 Egit noſtram ægro evellere corde animam!
Ah nimium immites, nimiumque in furta parati!
 Quam rapitis ſplendor maximus Orbis erat.
Unius in ſpecimen Charitum chorus omnis, & Æther,
 Et bona ſors cunctas accumularat opes;
Jungebat binas contraria numina Divas,
 Lenis & in rigida Pallade Cypris erat.
Haud poterant mentes expleri, atque ora tuendo
 Mirificum Genii luxuriantis opus.
Perfida Mors, auſa es tam clarum attingere corpus,
 Et tantum obſcuras in Decus iniicere
Atra manus, ſpes & noſtras ſubmittere buſto,
 Auſa es ſpes noſtras cædere falce tuâ!
Non te ſceptra movent, non te miſerabilis angor,
 Qui Regem, qui nos implet amaritie!
Jmpia Mors, quam me crudeliter externaſti,
 Fixiſti & duris ſollicitudinibus!

Ægra

Digitized by Google

Ægra animi ſic Parthenope: flet cætera circum
  Nympharum Veſvi, Pauſilipique Cohors.
Palleſcit, brevibus crinem & demergit in undis
  Sebethus ſtreperis cinctus arundinibus;
Ipſæ & pallentes incomptis crinibus ulvas
  Ponunt, & choreas Naiades, & numeros.
Joſepham heu reſonant ripæ undique, & undique cannæ,
  Joſepham ſalices, & nemora ingeminant:
Plorat ager, plorant colles, & Buſta Maronis,
  Et Mergellinis Umbra ſub arboribus.
Ah potuit Lacheſis molles non ducere fuſos!
  Et tam præſentis rumpere fila Coli!
Improba Mors, tu æqua vulgo teris omnia falce,
  Improba, iam credam Numina & ipſa mori.
Parcarum invidiæ poterat ſatis eſſe litatum,
  Damna hominum Parcas ſi tamen ulla movent,
Mariæ interitu Bavaræ, quam non ita pridem
  Ah nimium properis flevimus exequiis!
Jungitur ecce tamen functæ Joſepha Mariæ,
  Proh dolor! hicque annus funus habet geminum!
Vix clauſum marmor, vix olli reddita iuſta,
  Liquerat accenſam vix ſua flamma pyram,
Altera cum curanda tibi, Joſepha, fuerunt
  Funera, & indignis oſſa cremanda rogis.
Quo nunc forma abiit? roſeo quo candor in ore,
  Æmula quo claris lumina ſideribus!
Heu! ubi puberibus Probitas maturior annis,
  Et caſtigati Regia vis animi!

Heu!

Heu! ubi frons Solio, frons nunquam elata ſuperbo!
Semperque alba Fides, purpureusque Pudor!
Heu! ubi ſiderei mores! proh Numina ſancta!
Liventes Parcæ ergo omnia ſurpuerunt,
Nec reliquum Nobis iam quicquam præter acerbos,
Et mutos cineres, quos brevis urna capit.
Ergo nigras, Joſepha, faces Tibi fata pararunt,
Funebrisque Thorus, non Genialis erit.
Pro riſu lacrymæ, pro myrti fronde cupreſſus,
Pro Feſcenninis Nœnia lætitiis!
Quæ dictura fuit feſtivum tibia carmen,
Luctificas dicet flebilis exequias!
Fruſtra ergo Tibi Parthenopes diadema parabant
Confeſſæ Dominam Nereides Famulæ;
Fruſtra Hymen fulſere faces, & conſcius Æther
Omina Borbonii fauſta dabat thalami.
Jtaliæ heu raperis! nimium Diis viſa fuiſſet
Fortunata, olli ſi tua iura dares.
Non Tibi regnaſſes, Jtalûm fortuna fuiſſes,
Connubioque inerant publica Vota Tuo.
Tecum præclare tamen actum hac ſorte fatemur,
Cui domus eſt Cœlum, cui cibus ambroſia eſt;
Æthereos inter quæ nunc lætiſſima Cœtus
Ludis, cœleſti & coniuge perfrueris:
Nec natam a Genitore locus ſe iungit, eodem
Compoſitos Solio magnus Olympus habet.
O lux Auſtriadum lux facta recentior alti
Ætheris, orbatum o reſpice Borbonium,

Qui

Digitized by Google

Qui luctus inter, gemitus, ſuſpiriaque inter
Pallidulis ducit vix animam e labiis,
Et queritur, qualis frondoſis Turtur in umbris
Acriter amiſſæ fata gemens ſociæ.
Tu tamen æthereas adſis delapſa per auras,
Tu nigra ſollicito nubila pelle animo;
Tu lacrymas deterge manu, frontemque ſerena,
SPONSA erit atque Olli dic CAROLINA Soror.

AD DIVAM MARIAM THERESIAM.
In Imperii administratione sollicitè indefessam.

Te manet Imperii cura irrequieta, negasque
Te, THERESA, Tibi, vivere, nata tuis;
Otia nulla Tibi, Tibi ſola negotia ſomnos
Abrumpunt, præeunt, excipiuntque cibos
Quando mori, THERESA, Tibi vis, vivere nobis
Sis Tibi, ſisque tuis, quidquid es, oro diù.

AD EAMDEM.

Natalis THERESA redit Tibi primus, & illum
Auſtria Natalem credidit eſſe ſuum.

De Eiusdem Natali Die.

Lux redit in toto qua nullo eſt clarior anno
Qua nulla eſt Populis carior Auſtriacis.

Donavit

Digitized by Google

Donavit Divam quæ Terris nempe THERESAM
Quale bonum terris non dedit ulla dies.
Vindobona o felix tantum quæ protulit orbis
Lumen, mirandum ſummi opus Artificis,
Quod iubar æquiparat Phœbi, Phœbique Sororis,
Atque utinam Terras ipſa diu Irradies,
Nec malis ſplendere Polo, inter ſidera quamvis
Primum eſſet ſidus, DIVA THERESA, tuum.

DE COLLEGIO THERESIANO.

Ut ſtudiis animum pubes exornet honeſtis
Plurima ad hanc vario tendit ab orbe plagam.
Jpſa rudis cultu mox informata ſevero
Ad patrios remeat non ſine laude lares.
Nusquam alibi melius Veri ſe vena refundit,
Doctrinæ faciles aut reſerantur opes.
Jncola manſuram tenet hic ſapientia ſedem
Jn reliquis hoſpes conſpicienda locis.

AD DIVAM MARIAM THERESIAM.

Nil mortale ſapis THERESIA, pectore cœlum
Et cœlum linguâ, mente animoque petis.
Cum referas cœlum, cœlum tibi præmia fiet;
Tu cito parta tamen præmia ſero pete.

DE

Digitized by Google

DE CELSISSIMO PRINCIPE

KAUNITZ

PRIMO DIVÆ THERESIÆ

ADMINISTRO.

Dextra *Thereſa* Dei eſt; Tu Kaunitz Dextra *Thereſæ* es
Jmperium fruſtra fata ſiniſtra timet.

AD EUMDEM.

Quod tanto Te dignetur THERESIA honore
Gratuler? an quod ſis dignus? utrumque licet.

DE MARESCHALLO LAUDON.

LAUDONII auditâ famâ Mars aſtra reliquit
Viſurus tanti Martia facta viri,
Quæ ſimul ac vidit, repetivit protinus aſtra
Ne ſedem, metuens, occupet Ille ſuam.

DE EODEM.

Cedite vos Latii Heroes, vos cedite Graii
Hinc procul, & faſtum ponite quisque ſuum:
Quidquid virtutis latuit ſub pectore veſtro
Sparſim; Laudonius, credite, ſolus habet.

DE VIENNA.

Cæſareum germen, Regumque Auguſta Propago
E gremio prodit clara Vienna Tuo.

Digitized by Google

Es quidquid iam Roma fuit; Tiberisque Latinis
Quod dedit, Auſtriacis dat Tuus Iſter agris.

DE CELSISSIMO PRINCIPE

VENCESLAO LICHTENSTEIN

Deque Armamentario Viennæ

AUSTRIÆ.

Armatum ſuperos inter ne quærite Martem;
Hic agit, AUSTRIACIS aptat & arma ſuis.

DE MARESCHALLO LAUDONIO.

Ut Solis lucere, Poli Terræque videri,
Perpetuum unius eſt vincere LAUDONII.

DE EIUSDEM EFFIGIE.

Hoſce oculos, hæcce ora gerit LAUDONIUS Heros;
Fratrem, iurares eſſe tuum Macedo.

IN ADVENTUM JOSEPHI II. ROM: IMP: SEMPER AUGUSTI.

CLarius Auſonias arces cur lumen inaurat?
Cæſar adeſt, quo nil clarius orbis habet.
Cur tormenta tonant? reſonat cur plauſibus æther?
Urbs ſibi iam priſcum gaudet adeſſe Titum.

ALIUD.

Digitized by Google

ALIUD.

Sacram Urbem maiore ſtupes qui luce micantem,
Et magis illuſtrem quam prius ire diem;
Cuſtodem Jmperii, Cuſtodem Gentis Etruſcæ
Aſpice, & a gemino Lumine lumen habe.

ALIUD.

Cæſar adeſt, properate citi, properate Quirites;
Regales nullus ſtat metus ante fores:
Blanda oculos lenit Maieſtas, votaque vultu
Audit, quo Superos Ipſe rogare ſolet:
Eſt pietas, quo ſævâ fuit ſuſpectio quondam;
Aures ipſa puto limina Patris habent.

Cum renuiſſet custodiam Militum.

Cur nullo incedit ſtipatus milite Cæſar?
Cur renuit vigiles? caſtra ſibi ipſe facit.

Cum inviſeret Capitolium.

Unde novâ rident Capitoli limina pompâ?
Auguſto Cæſar lumine Tecta beat;
Aſpicis æternos Veterum geſtire labores,
Gliſcere lætitiâ ſaxaque & æra vides:
Credibile eſt, ut Te valeant JOSEPHE tueri,
Heroum Manes huc properaſſe virum.

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Dum ſeptem geminis, Cæſar, Te collibus infers,
Roma recens Româ eſt facta priore prior.

DE EODEM.

Cum Urbem adiiſſet ignotus.

Jgnotus Latiæ quamvis ſucceſſeris Urbi,
Urbs tamen Jmperii ſenſit adeſſe iubar.
Fruſtra te occultas Cæſar; ſi haud noſcier optas,
Ara Tibi *ignoto* ſurget ubique *Deo.*

Eumdem Roma alloquitur.

Es ſimilis Matri: de Te mihi dicere plura
Nil opus eſt, Matri Te ſimilem eſſe, ſat eſt.

AD EUMDEM.

Quod Tua ſit Mater, Magnæ laus magna THERESÆ eſt,
Quod tantæ Matris Filius, hæc Tua laus.

AD EUMDEM.

Noſtra homines priſcis coleret ſi moribus ætas,
Non Tibi templa Timor, templa dicaret Amor.

PORTUNUS
DE LEOPOLDO NAVIGANTE
Magno Etruriæ Duce.

Nuſquam abero, donec LEOPOLDUM littore ſiſtam,
Qua ſe Arnus rapidis in mare fundit aquis:

Cede

Cede Pater Neptune; Uni parere neceſſe eſt,
Etruſco poſthac ſerviat unda Jovi.

SUB EIUSDEM STATUA.

Tuſcâ verendum quem tueris Principem
Cinctam Coronâ, LEOPOLDUS eſt THERESIÆ
Prognatus, Arno, quo imperante reddidit
Aſtræa læto ſæcla rurſus aurea.

AD EUMDEM.

Nil opus eſt ſanctas Tuſcis edifcere leges,
Nec Tuſco improbitas erret inulta ſolo;
Præcipe virtutum ſpectent documenta tuarum;
Hæc feret ad mores ſemita certa pios.

AD EUMDEM.

Adſtant, LEOPOLDE, Tibi, dum conſulis Arno,
Hinc illinc comites Gratia, Juſtitia;
Præſcribit rigide ſervandas Altera leges,
Altera fert miſeris ſubſidium Populis:
Te ſimilem facit Illa Tito, facit Illa Severo,
Utraque Te ſimilem ſed facit eſſe Deo.

AD EUMDEM.

Si forma quæ Te exornat oris Auſtrii
Quacumque pergis, detinet
Vi rapta dulci tranſeuntûm lumina,
LEOPOLDE, quo affici putas

 Senſu,

Digitized by Google

AD EUMDEM.

Cum animi relaxandi causâ cymbam conscendiſſet exortâ ſubito tempeſtate procul asportatur, diuque in mari detinetur.

Pone, Pater Neptune, iras, frænumque procellis
Injice claude ſeras carceris Æolii.
Quid ſacram violas undâ ſpumante carinam?
Ah! neſcis quantum Numinis illa vehit.
Sic urbs Parthenope; ſed tales Æquoreus Rex
Fluctibus aſſurgens edidit ore ſonos:
Mitte preces; habeant ventos plebeia quietos
Carbaſa, tranquille ſarcina vilis eat
Vela moraturis pugnent LEOPOLDICA nimbis;
Hæc Pelagi non eſt ira, ſed ambitio.

DE EODEM CASU.

Parthenopes ſubito fremit eccur murmure pontus?
Fracta quid unda gemit cautibus æquoreis?
Sunt maris hi gemitus, trepidi ſunt ſigna pavoris
Pertremit adventum quo, LEOPOLDE, Tuum.
Nempe timet tantus ne accedat ad æquora Princeps
Ut ſua captivas ſub juga mittat aquas.
Pone metum, Pelagus; non Xerxi hic æmulus arma
Apparat in fluctus barbara cæruleos;
Sed placidus venit, Hetruſcæ ut tuta otia Terræ
Quæ facit, ille tuis experiatur aquis.

AD

AD EUMDEM.

Introducendæ, urgente annonâ, rei frumentariæ incentiſſimum.

Per mare, per terras Cererem LEOPOLDE, requiris
Exulet ut Tuſcis finibus orta fames.
Subditus eſuriem neſcït, Te Soſpite, venter
Te præbente, cibis annus abundat inops.
Cur Tibi, quod vivit Populus non debeat? idem
A Te ſi populus, quod bene vivit, habet.

De ſumma Eiusdem Doctrinâ.

Tyrrhenæ LEOPOLDE plagæ, columenque caputque
Te quibus in cœlum Laudibus uſque feram?
Quem charis ambroſiis pavit lepidiſſima ſuccis,
Quem fovit gremio docta Minerva ſuo,
Nectareis cui blanda favis os ſuada rigavit,
Quæ ſimul & linguam finxit, & ingenium.
Nil mortale ſonas; unde hæc Tibi dona? Magiſtrum
Mæonides dixit Regibus eſſe Deum.

DE EODEM.

Non Lernea palus, Caci neque pugna Latronis
Nec fera, nec volucris, nec tria colla canis
Alcidem fecere Deum, nec victor ab Indis
Agmen agens Liber venit in aſtra Pater;

Nec

Digitized by Google

Nec geminos Fratres, Ledæ genus, ob bona geſta
Bella, ferunt ſuperum accubuiſſe epulis:
Altius eſt quod iure polum ſibi vendicat ipſum,
Nec ſinit Heroum grandia facta mori
Jgnea vis animi, & Divum Clementia donum,
Et populi in memori pectore fixus amor,
Conſiliumque ſagax, rebus mens apta gerendis,
Cordaque non diris icta cupidinibus,
Et quæ ſola ſuper virtutes eminet omnes
Lapſa polo in terras aurea Relligio.
Talis ad Etruſcas ripas ſatus Jlle THERESA
Jura dat, & Lotharos æquat & Auſtriadas.

HYMENÆUS

Digitized by Google

HYMENÆUS REGIUS

SIVE

DE FERDINANDI V.

NEAPOLIS ET SICILIÆ REGIS

ET CAROLINÆ

ARCHIDUCISSÆ AUSTRIÆ

Nuptiis.

DUCI
S. ELISABETTÆ
AD AULAM CÆSAREAM FERDINDNDI V.
LEGATO.

OFfero Tibi, Excellentiſſime Legate, de Nuptiis Sereniſſimi Regis Tui FERDINANDI V. exultantis impetu lætitiæ carmen inter publicas applaudentis undique Europæ gratulationes effuſum. Officium enim Bonis potius meum, quam peritis ingenium probare ſimpliciter geſtienti, moroſa illa omnis, & anxia ad ſuperſtitionem uſque ſui calumniatrix ſupervacua plane viſa eſt diligentia. Ut quo laudis minus apud ſeveros Cenſores, eo plus veniæ, hoc quidquid eſt, quod a me nunc proficiſcitur, ſit meriturum apud æquos rerum Æſtimatores, qui certe ſcio non impro·

Digitized by Google

improbabunt, quod reiectâ ſæpius biſſyllaborum ratione dicam, an montoniâ? uſus ſim tryſillabis, quadriſyllabisque. Excutiant illi biſſyllaborum Patroni quidquid eſt Græcorum Poetarum. Evolvant Theognidem, Callimachum, Simonidem, Solonem, Mimnermum apud Græcos, Catullum, Propertium apud Latinos; biſſyllaba ſtudio, & de induſtria ſæpe neglexiſſe intelligent: meminerint verſiculi illius Horatiani

Ridetur, chordâ qui semper oberrat eâdem.

Et quemadmodum Martialis de Fœminarum munditiæ, & nimio ungventorum ſtudio ſcripſit

Fæmina non bene olet, quæ bene semper olet.

Ita nos de fluida Ovidianorum venâ non inepte poterimus pronunciare

Non bene vena fluit, quæ bene ubique fluit.

Etenim ut elegantia mulierum non in perpetuo cultu, ſed modico pulchritudinis apparatu conſiſtit; ita verus Elegiarum decor, & venuſtas propria non ex ornatu nimio, pedumque æquabilitate, ſed apta rerum, verborum, numerorum inter ſe legitime diſpoſitorum concinnitate pendet. Videmus in tabellis pictis hoc nobis accidere, ut ſi diu pulchram quamdam imaginem fixis oculis intueamur, obſordeſcat illa viſui noſtro, & afficiat oculos dolore tandem vehementiore, quam oblectavit prius voluptate. Jdem nonne eveniat in animo? quem ſi diu in unius rei nulla varietate diſtinctæ ſemper, & ubique ſibi ipſi ſimilis contemplatione detineas, an cenſes illum de-

lectari

lectari magis, quam cruciari, aut ſi non crucietur, ullam tamen inde percipere voluptatem? nihil equidem minus. Videmus proinde Pictores non elegantes ſemper, & venuſtas imagines, neque colore ſemper uno depingere, ſed apponere etiam aliquando exeſas rupes, diruta palatia, columnas dimidiatas, nutantia faſtigia, pyramides truncas, & alia tum operæ levioris, tum minoris artis, tum formæ etiam, ut ita dicam, impolitioris. Ad iſtum modum in Elegiis, non unus ſemper rei color, non una rei facies ſemper oculis Lectorum debet obiici, ſed aliquando formoſam decet, aliquando minus formoſam imaginem oſtentare; ut Oratio ſit modo mollis, modo, ut res ipſa feret, aſpera; ut numeri interdum leniter ac placide fluant, interdum ubi opus ſit rapido curſu intorqueantur, ut modo quaſi obhæreſcant, modo in orbem circumagantur, ut modo celerius modo tardius decurrant. Quid plura? imitatus ſum Catullum, quem Ovidius Virgilianæ maieſtati non veritus eſt opponere, quem unum Martialis ſibi audacter præponi voluit, cum inquit ad Marcum

Nec multos mihi præferas Poetas,
Uno ſed tibi ſim minor Catullo.

Redeo ad meum Carmen. Non dubito fore quam plurimos, qui longe politiora, atque elaboratiora his noſtris proferant in tanto, quibus ætas iſta abundat Ingeniorum excellentium proventu. Sed neque ſtatim peſſima ſunt, quæ ſunt deteriora melioribus; &

ea omni-

ea omnium iamdiu de præſtanti doctrina Tua, & multarum, maximarumque rerum comprehenſa cognitione percrebuit opinio, ut quod huic libello vel artis deeſt, vel elegantiæ, ei cumulate ſit a Tuæ pretogativa commendationis acceſſurum. Cuius enim cum in rebus ſummis omnibus, quas egregie tractaſti innumeras, tum in reconditis, interioribusque, quibus unice a puero deditus fuiſti, litteris, iudicium imprimis, illi niſi perfectum, omnique ex parte abſolutum probari poſſe nihil, facile ſibi unusquisque perſuadet. Tibi vero, Excellentiſſime LEGATE qualecumque tandem iſtud eſt, vel induſtriæ, vel obſervantiæ ſpecimen meæ probari poſſe ut confidam, ſingularis facit illa Tua Humanitas, qua nonnulla mea carmina de incomparabili illa ſæculi noſtri Heroinâ MARIA THERESIA ſuperiori anno, quæ Tibi recitavi, ita complexus es, ut vel unum hunc laboris mei fructum cepiſſe mihi videar uberrimum. Quantum enim eſt, eius vel meruiſſe, vel utcumque abſtuliſſe iudicium Viri, quem Politices non tantum, ſed Eloquentiæ cæterarum artium Reginæ arbitrum eruditi omnes ſuſpiciant! Uni Tibi ſi placuerim, Excellentiſſime LEGATE, reliquos nihil moror. Nec dubito quin vel argumento ipſo placiturum ſit opuſculum, quod ego nunc ad Te affero, non ingenii, quod perquam exiguum eſſe ſentio, monumentum, ſed obſervantiæ erga Te meæ, quam perpetuam eſſe cupio, qualecumque Teſtimonium. Quod ut boni conſulas, Te Excellentiſſime LEGATE, etiam atque etiam rogo. Bene vale. &c.

FERDI-

FERDINANDO V.

NEAPOLIS AC SICILIÆ

REGI

DEDICATORIA.

HUmani generis intereſt Principibus Tui ſimilibus, id eſt optimis, liberos adnaſci, & accreſcere quam plurimos. Cum itaque natura ita comparatum ſit, ut Fortes, quod ait Venuſinus, creentur fortibus, nec imbelles feroces progenerent Aquilæ columbas, nunquam illi ſane melius de populis, quibus præſunt, merentur, quam cum ſobolis propagandæ cogitationem ſuſcipiunt non inanem, & curam. Jd enim laudabilis voti, cum ſucceſſit, eventu conſequuntur, ut Regno in futurum itidem conſulant; fiatque eorum adminiſtratio non præſentis tantum ætatis publica, quod ipſum per ſe magnum eſt in primis atque optabile, ſed hæreditaria etiam, quod maius longe eſt, atque optabilius poſteritatis venturæ felicitas. Hinc gratulationes, REX optime, & acclamationes frequentes illæ, fauſtæque, quibus Maieſtatis has Tuæ recentes, felicesque nuptias proſequuntur ſubditi in dies; rati ſcilicet id quod res eſt, qua ratione providere inſtituiſti, ne quis illis olim alius, quam ex Tuis imperet, eadem caviſſe Te inſuper, ne quis in ſucceſſoribus unquam Tuis pietatem, iuſtitiam, fortitudinem, cle-

mentiam,

Digitized by Google

mentiam, liberalitatem, cæteraſque, quibus excellis, virtutes deſideret. Quarum etſi fructus omnis ad ſubditos Tuos pertineat, atque utilitas: vix eſt tamen ut in eorum amore ab illis & admiratione cæteri Jtali vincantur. Huius ut rei monumentum qualecunque extaret publicum cum venerationis meæ ſingulari teſtimonio coniunctum, faciendum mihi putavi, ut quod ſubito lætitiæ calore, & præcipiti impetu effudi in lucem carmen emitterem. Malum illud fateor, & quale ei neceſſe erat excidere, qui in fœda hac, quæ Poloniæ Regnum vexat tempeſtate Nuntium agit Apoſtolicum. Dicam cum Exule Ovidio.

- - Scripta mihi ſunt carmina, qualia cernis,
Digna ſui Domini tempore, digna loco.

At non tam ingenii quam ſtudii ſpecimen hic aliquod exhibere ſimpliciter geſtienti, non operoſe admodum, atque anxie laborandum fuit, ne in delicata legentium faſtidia incurrens, boni, quod nec mereor, nec ambio Poetæ nomen amitterem; Sed quod & arti commendationis, & artifici deeſt induſtriæ, id utrique quantumcumque eſt, totum, & a materiæ dignitate, & a Maieſtatis humanitate Tuæ facile acceſſurum ſpero. Quod ſupereſt Deum Opt. Max. precor, quæſoque ut matrimonium Tuum Libelli huiuſce argumentum mei fortunet. A Te vero REX optime, ut externi, Jtalique iſtum auctoris fœtum ea, quæ Borboniæ Familiæ innata eſt, erga advenas benevolentia, & facilitate ſuſcipias, enixe etiam, atque etiam contendo.

EPITHA-

EPITHALAMIUM.

FElices Natam ad ripas ſeptemplicis Jſtri
Natus in Aprico Parthenopes gremio
Ardet amans, totoque ambit diademate Nympham
Qui regit Euboicos Trinacriosque ſinus:
Et merito; nec enim redeat ſi lucis in auras
Olli de forma corporis egregia
Contendat, bello quæ olim reperita decenni
Sontibus iratos Graiugenas Phrygibus
Commiſit, Graiis nec diu iactata Camænis
Fabula, ſpumoſo Cypria nata mari,
Junoni licet illa, licet prælata Minervæ,
Abſtulerit pomum Judice ſub Paride.
Quis vero egregiæ natæque ad grandia mentis
Non miretur opes! ſuada profuſa labris
Flexanimis roſeis mulcet ſermonibus aures,
Nativique fluunt melleo ab ore ſales,
Quos Venus, & triplex certatim Gratia laudet,
Adſcribantque ſuis; dotibus his comites
Se ſe addunt ſeris exempla nepotibus olim
Virtutes, veri conſcia Relligio,
Et Pudor, illæſique Fides ſoror alma Pudoris,
Uſque hærens ſanctis & Pietas monitis,
Et faciles niveoque exacti pumice mores,
Et cor non tactis candidius nivibus,
Rectum animi & ſervans. Honor undique ſurgit avitis
Nec minor à ſceptris o CAROLINA Tibi,

Stemmata

Digitized by Google

Stemmata cui longis declarat fulta Trophæis
  Antiquæ ſtirpis proxima origo Deis,
Jlluſtres animas, grandi Lotharingia partu
  Quas tulit, hinc iactans, magnanimosque Duces,
Quos bello quæſitus honos, & gloria terris
  Didita veraci tradidit Hiſtoriæ,
Auſtriacas illinc bellatricesque volucres,
  Signata & faſtis nomina Cæſareis.
THERESAMQUE decus Matrum, Lucem Auguſtarum
  AUSTRIADUM, Latii Præſide quâ Jmperii
Humano generi, Superi, faviſtis abunde,
  JOSEPHUM & cuius corpore in egregio
Præſcia venturæ laudis natura paravit
  Dignum animo Regnatore domicilium,
Exhauſiſſe ſuas vires voluitque videri,
  Dum formare parem nititur Jmperio:
Hinc iuſtas traxit cauſas FERNANDUS amandi,
  Abſentesque ignes auribus ille bibit;
Ex illo totis late concepta medullis
  Pulchra ſub inſeſſo Pectore flamma furit;
Nec cupido requies animo, ſeu dura fatiget
  Ora ferocis equi, ſeu nemora alta cane;
Unam illam veniente die, venienteque nocte
  Unam illam flammæ conſcius egregiæ
Suſpirat; ſic æterna qui lampade Mundum
  Luſtrat, Dianæ deperiit comitem
Penei gnatam, ſeu matutinus Eoas
  Linqueret, aut undas ſerus in Heſperias

Iret, quærebat ſylvis, & montibus illam
  Omnibus, inventamque Æthere ab ignivomo
Admirans ſpectabat, & omni debita terræ
  Unius in vultu lumina Solis erant.
Sed nimium lentas votis properantibus horas
  Impatiens FERNANS increpat; ecce ſinu
THERESÆ avulſam magnæ, amplexuque ſuorum
  Accinctamque viæ, atque oſcla ſuprema ſuæ
Libantem Patriæ; Nuptam levis axe voluto
  Impoſitam, latos qua via pandit agros,
Currus agit Sponſoque vehit, ſtat nubibus aer
  Et luctum mœrens veſte ſuum piceâ
Teſtatur, crebro & tonitru; confinis euntem
  Turbato illacrymat gurgite Danubius;
Nec minus ipſa ſuis digreſſam mœnibus Aulæ
  Cæſareæ Sedes, & caput Imperii
Proſequitur lacrymis, totoque requirit ademptam
  Murmure necquicquam. Littore ſic patrio
Fallaci abductam Tauro per cærula Ponti
  Sidonis ora ſuam flebat Agenorida,
Lumina necquicquam iactantem & brachia retro,
  Et fruſtra madidis reſpicientem oculis
Dilectas comites, fruſtra quæ in littore ſummo
  Inſolabilibus omnia lacrymulis
Miſcebant miſeræ. Fines emenſa Paternos
  Pene omnem iam tranſmiſerat Italiam
Optatam VIRGO properans contingere metam,
  Atque Maritalem viſere Parthenopem.

Quo

Quo fert cumque gradum, pompa ſolemnis ovanti
  Adventum celebrat Natio quæque ſuum,
Et fauſtas de more vias exoptat ituræ
  Ulterius, facileſque in ſua vota Deos.
Jnterea longo perfuncta labore viarum
  Siſtitur optatis denique limitibus
Jncolumis, non bruma gelu, non imbribus atris
  Læſerat Atlantis Filia triſtis Hyas.
Et iam finitimas volitans hinc inde per oras
  Centeno populis nunciat ore loquax
Fama novam Sponſam veniſſe; ut ſingula narrat
  REGINÆ. Primo limite PARTHENOPE
Occurrit, ſequitur præeuntem excita Sororum
  Cum plauſu hinc illinc, cum fremituque Cohors.
Jn ſaltus porrecta CALABRIA, APRUTIA montes
  Extenſa, & terris fertilis uberibus
Commoda multiplici & portu CAMPANIA: dives
  APPULIA armentis, atque ferax oleis
Quæque tribus linguis vaſtum procurrit in Æquor
  TRINACRIS a poſitu nomen adepta ſuo.
PARTHENOPÆA ferens conſortis publica gentis
  Vota iſtos facili protulit ore ſonos.
O Patriæ Laus ante tuæ, nunc aurea Regno
  Exorta, & Genti Lux CAROLINA meæ,
BORBONIOS ſerie thalamos auctura perenni
  Natorum, ſalve o Regia Nympha; Tibi
Quam pede nunc ingreſſa ſubis, ſe vertice prono
  Submittit famulam qua plaga cumque patet,

Obſequium & ſpondet nullis mutabile ſortis
Vel dubiæ, incertis temporis aut vicibus.
Urbs Te noſtra manet nulli virtute ſecunda
Poſthabita Cypro quam colit alma Venus,
Doctaque poſt verſas Pallas conſedit Athenas;
Regali hic luxu fulgida conſpicies
Atria, marmoreas immania ſaxa columnas
Conſpicuos poſtes tectaque digna Deâ,
Conſpicies arces extenſaque brachia portus,
Et ductum montis per cava Pauſilypi
Cæcum iter, everſas Pompeii, atque Herculis Urbes,
Et montem ignitos qui vomit ore globos,
Fragminaque accenſi liquefacto ſulphure ſaxi
Qui rotat, haud cedens ignibus, Æthna, tuis.
Tum geminam Capuam felicesque ubere glebas;
Baiarum medicos Ænariæque lacus
Parte alia, & Prochytam, & Baulos, & priſca Dicarchi
Mænia, Miſenum, Cimmeriosque ſinus,
Cocytique amnem, ſtrepitumque Acherontis avari,
Et veteres Cumas, antraque Fatidica,
Sincerique ſacros Cineres, qui nempe Maroni
Proximus ut Muſâ, proximus & tumulo eſt.
Heic Tibi digna aderunt toto ſpectacula mundo,
Et quidquid blandæ MUSICA vocis habet,
Adde tot ingenuos animos, generoſaque Plebis
Corpora, florentes Marte Togâque viros;
Denique conſpicies multis in millibus Unum,
Cuius candidulo Tu potiere ſinu.

Rumpe

Rumpe moras, *Carolina*, omnes, *Fernandus* amatam
Te ſibi perpetuo fœdere poſcit Heram,
Sola places; Tu ſola Tuæ poſt fata Sororis
Juſſectri ſenſus, ſubripuiſti animum.
O quoties deturbantem de culmine quercus
Igniferæ glandis verbere gentem avium;
Nec vacuo ſterilive manus defungitur ictu,
O quoties vel apro retia vel lepori
Ponentem gelidis ſuſpiravere ſub antris
Illum nequicquam Naiades, & Dryades,
Miratæ crines, miratæ oculosque genasque!
Auſa aliqua eſt etiam talibus alloquier,
O felix, inquit, felix quæ prima Maritum
Te faciet VIRGO! quantus in ore decor!
Gratia quæ fronti! qui crinis colla flagellat!
Dilectus Veneri talis Adonis erat,
Talis qui propriæ deceptus imagine formæ
Ipſe ſuis periit luſus imaginibus;
Sic ait; addit amor plauſus, & ſpes ſibi fingit;
At rapido FERNANS avia luſtrat equo.
Averſus, vultusque fuga ſubducit amatos,
Olli ſola etenim TU CAROLINA places,
Adſcivit ſibi quam comitem ſceptrique, thorique,
Sola olli Tu fax, ſola perennis amor.
Ergo age progredere, & thalamo decumbe ſuperbo
ILLIUS, ingentes qui meritis titulos
Exæquat, longeque ſuo diademate major
Noſter amat PRINCEPS dicier atque PATER.

 Finierat;

Finierat; cantu ſociæ fremituque ſecutæ
Dicta, leves nexis mutua per manibus
Jn gyrum patrio ritu duxere choreas;
Jt ſtrepitus campo, clamor & aſtra ferit,
Reſponſant ſylvæ, reſponſant undique ripæ,
Vox percuſſa cavis emicat in ſpecubus:
Jamque ſuos VIRGO tunc lætior inter honores
Jbat, & arva ſecans deproperabat iter
Quod reſtabat adhuc, Dominamque intraverat Urbem,
Urbem cui totis fluctibus uſque Thetys
Jnvectat, quidquid vel fert Natura per orbem
Vel facit ars. Lituos inter, & innocua
Tormenta effuſo teſtatur gaudia vultu
Gentis amor, Juvenes, Decrepitique ſenes,
Et Matres longævæ & ſplendida turba puellæ
Aut plaudunt choreas, lætave metra canunt;
Solvit in effuſos ſe feſta licentia plauſus,
Vix & ſe ipſa capit; Urbs populoſa coit,
Jnfremit & ſtrepitu vario, dum læta paratus
Explicat ingentes; inſtat ubique labor
Fervidus extollens moles, arcusque triumphis
Jlluſtres; qualis tempora ſub tepidi
Veris verſat apes, cellis cum parva relictis
Campo it Gens, alas explicat & Zephyris,
Denſantur ſtreperoque ſibi ſe murmure miſcent,
Et complent bombis aera rauciſonis,
Omnis ſic ſtudiis certat concordibus ordo
Jn commune decus; credit & eſſe nefas

Omnis

Omnis honos, omnisque gradus, gravitate ſeverâ
  Infuſcare diem, frænave lætitiæ
Ponere, quisque ſuos cenſus in publica confert
  Gaudia, totum annum prodigit una dies.
Optatus veſper, nodumque daturus amanti
  FERNANDO Zonæ ſolvere Virgineæ
Jam nitidum patrii vultum de gurgite ponti
  Extulerat, primas ſpargere jamque manu
Pronuba nox ſtellas inceperat; haud mora menſis
  Regales ineant diſpoſitis epulas,
Et nuptam certatim omnes per pocla ſalutant
  Mutua Reginam, Parthenopesque Deam:
At medias inter, velut olim Tantalus, undas
  FERNANDUS, morſu fercula Rex modico
Delibans; pulchræ ieiunum paſcit amorem
  Virginis obtutu, mox propiore ſibi
Fomite, creſcentem totis bibit oſſibus ignem;
  Admoti tactu ſulphuris haud aliter
Aucta nimis ſcintilla rapit confinia primum
  Pabula, mox totas urit edax ſilvas;
Miratur roſeæ ſurgentem frontis honorem,
  Sidereos oculos, æmula colla nivi;
Ridet amor, plauditque novo gaviſa marito
  Cum Junone Venus. nec mora ſenſit Hymen;
Dividuo diſcuſſa ſibi per nubila ſulco
  Rupit iter croceâ fulgidus in chlamyde
Lætior & ſolito; frontem crinesque corona
  Cælata Eois aurea Jaſpidibus

Cingit,

Cingit, & adverſæ lunæ micat æmula; ſceptrum
 Læva gerit; pendent intemerata thori
Vincla; quibus primæ quondam pugnacia molis
 Semina conſtrinxit; dextra facem alta quatit,
Quâ pontus circum reſplenduit omnis, & omnis
 Intumuit circum terra tepore novo;
Dum venit, ingenti ſtipant Illum undique cætu
 Ante ſibi raro fœdere conſocii,
Sede moraturi nunc convenienter in unâ
 MAIESTAS & AMOR. POMPA, nihilque trahens
Corrupta vulgi inſulſi de fæce voluptas,
 Compoſiti riſus, & ſine felle joci
Et ſociis mixti cantus, plauſuſque choreis,
 Et pax concordis non temerata thori.
Quod ſupereſt vos o thalami queis cura parandi,
 Lilia vos, nimbos ſpargite vos Cilicum,
Spargite; ſic Cœlo mandat modo viſus ab alto
 Dius Hymen, poſcens debita nempe ſibi
Tempora; ſic properans *Fernandus* gaudia tandem
 Gaudia compoſito carpere prima thoro.
O Clodoveæ ſtirpis non degener Hæres,
 Nunc age, nunc fato denique plaude Tuo;
Nobile cæleſtis pignus CAROLINA favoris
 Suſcipit amplexus en CAROLINA Tuos;
Tu donum metire, quod in una coniuge iungit
 Quo paſcas oculos, quoque ſubinde animum
Oppreſſum nimium magnarum pondere rerum
 Attollas, nec enim blandius excutiet

Altera

Altera ſollicitæ Tibi tædia longa diei,
  Aptior, atque aulæ fallere dividias:
Parva loquor; majora dabit prudentia ſexu,
  Jngenii & robur, dexteritasque ſagax;
Utere; diverſas inter ſententia cauſas
  Cum dubio mentem dividet ancipitem,
Jnterdum bini non parva negotia Regni
  Jllius in niveo compoſuiſſe ſinu
Ne pigeat, Te conſilii potis Jlla iuvare
  Labantem, incertumque auxiliaris ope,
Fortibus & Fortes, ſcis *Ferdinande*, creari;
  Jmbelles nec aves Progenerant Aquilæ.
Jte igitur JUVENES, ite & natalibus AMBO,
  AMBO ætate pares, moribus AMBO pares,
Jte igitur JUVENES paribus concurrite votis,
  Carpenteſque ſacri gaudia prima thori,
Hanc Veneri libate, & mundo impendite noctem:
  Tu nox optatas protrahe lenta moras,
Ut Te olim perhibent Patri ſerviſſe benigne
  Juppiter Alcmenæ cum fuit in gremio,
Scilicet haud poterat tanta puer indole naſci
  Ni data feminio tempora iuſta forent.
Sic FERNANDE Tibi properat ſe condere Phœbus,
  Longior & ſolito nox vigilanda venit.
Ergo agite o fauſto coniuncti ſidere amantes,
  Pronuba quos ſtabili fœdere Juno ligat,
Unanimi auſpitio ſpatium decurrite amoris,
  Plenaque felici pandite vela thoro;

FERNAN-

FERNANDUS vobis & magnâ parvulus aulâ
Ludat, & ingens æquet honore Atavos;
Et maria ac terras famâ arduus impleat omnes,
Quas obit exoriens occiduusque dies,
Cuius ad occurſum iam nunc Mahumeta tremiſcunt
Regna, pavorque ipſos ad Garamantas abit.
Thrax Dominus, gentesque timent ventura ſuperbæ,
Submittuntque animos & fera corda domant.
Sic erit; haud vano præcordia concutit æſtro
Lauriger, atque omen rite ſecundat Hymen.

AD DIVINUM METASTASIUM
ELEGIA.

DIE VIR o meriti eſt cui non dare nomen honoris,
Omnibus & titulis, omni & honore prior:
Cum Tibi par nomen toto vix extet in orbe,
Doctrinæ Jpſe omnis orbis, & omne decus.
Sole tuo illuſtris, quod præſens Auſtria ſola
Noverit, Auſonio facta ſuperba Viro
Sole quod orba tuo Tua mæret & invidet alte
JTALIA, heu! tanto Te ſpoliata bono.
ROMA tua imprimis rivalibus anxia curis,
ROMA tua, & virtutum omnium amica Parens,
Fœta opibus, fœta ingeniis, ſola omnia ROMA,
Jlla tamen ſine Te, MAXIMA ROMA nihil.
Mille licet nitidis ſtellarum ex ordine flammis
Splendeat aurati Regia picta poli;
Sole ſuo careat, ſolitâ ſine luce repente
Triſte chaos fuerit Regia picta poli.

Unus

Unus ARISTONIDES patrias mage clarat Athenas
  Cætera quam Graii tota ſaburra fori.
Plus METASTASIUS patrio plus addat honori
  Unicus, JTALIÆ & tendat in orbe decus
Quam ARCADIÆ vel tota cohors licet inclyta vatum;
  Et quisquam ROMÆ iam eſſe Poeta velit?
Non ego; quin dare vela fugæ, dare ciuibus alas,
  Jam volo, iam Auſtradum mœnia clara ſequor,
Jn METASTASIO cunctis fruiturus abunde,
  Quæ dare magna mihi ROMA relicta poteſt.
VIENNA fave, tu *Iſterque* fave, Tibi deferor hoſpes,
  O decus! o Phœbi Regia docta fave!
Jn tua iura trahor, Gens Auſtria, METASTASI
  Scilicet auſpiciis in tua iura trahor:
Aures ille ſuo cantu excantavit amantis,
  Jlle rapit mentem trans iuga vaſta animi.
Altera carminibus *Siren*, *Circe* altera philtro,
  Alter *olor* Phœbi: maxima ROMA vale
ROMA vale, Divûm ſedes æterna, valete
  Vos ſeptem colles ARCADIÆ & nemora:
Non ita; quin METASTASIUS Tuus ipſe recurrat;
  Hæc patria eſt; tanto eſt hæc domus apta Viro;
Conſcia DIVINI hic cunabula METASTASI,
  Hic ubi maternum Lac tener ore bibit;
Hic ubi Romulæ apes in labris mellificarunt,
  Hic ubi lallarunt cum Puero CHARITES;
Hic ubi reptavit dubio pede, qui modo famâ
  Pervolat attoniti ſolis utramque domum:

Jllius

Jllius hic luſus, & prima crepundia, qui nunc
Cuncta regit ſanctarum orgia Pieridum;
Hic patrius flavo decurrens agmine Tybris,
Albulaque, & nitido qui fluit amne Anio
Neſcio quid rauco moniturì murmure *Alumnum*,
Aure parum facili quod tua VIENNA bibat.
Vir Divine cave, nimium ne credulus uni
Poſtponas ſanctæ Numina tot patriæ;
Tot ſacra, tot Latiis luſtrata cubilia Nymphis,
Uvidulas & tot Naiadum latebras,
Apta Tuis Muſis tot Tuſcula teſqua, tot antra,
Tot nemora, & ſcatebris garrula ſaxa ſuis,
Saxa loquaci undâ, blando nemora alta ſuſurro,
Topho antra, & leni mollia teſqua ſitu.
Parnaſſi pennatus equus, tuus ille *Veredus*
Te tandem huc revehat *Bellerophonta* novum.
Omnia Pegaſeæ patefacturum agmina Cyrrhæ,
Clauſa diu abſentis quæ modo clave tuâ:
Grande viæ pretium, Latio plaudente ſenatu
Laurus erit, Clario Laurus amata Deo;
Tarpeiam ſedem, & Capitolia celſa ſubibis
Quattuor in niveis conſpiciendus equis.
Audiet actutum priſcisque excita ruinis
Auguſtum tollet ROMA venuſta caput;
Audiet & quondam formatrix GRÆCIA morum,
Jnque tui occurſum, qua poterit lege, ruet,
Compede barbarie Scythicisque exuta catenis
Turcarum, aſpectu vix ſatianda tuo.

Viſendi

Viſendi ſtudio concurrent undique turbæ,
Et minor eſt populo ROMA futura ſuo.
Aſt ego perrumpens denſata per æquora vulgi
Pone METASTASII Laurea ſigna ſequar
Crinaleſque ederas, Pindique madentia ſancto
Rore Tibi pleno ferra feram calatho.
Parrhasii accedent comites, gens docta Poetæ,
De Sanctisque meus, *Sublerius que* meus,
Brogius Arcadiæ Cuſtos, *Cavarius*, atque
Goltius, *Arcadiæ* dulcis uterque calor;
Petro Sellinus, gravis atque *Seraſſius* author
Eloquii, madidus Pieridum ſtudiis:
Tu *Bonamice* aderis, qui dulci multa, ſed acri
Plurima, facundo pectore cuncta refers:
Judicio atque aderit quo nil exactius *Asdens*
Quique melos *Dantes Pizzius* alter hiat:
Stayus at Sophiæ ſoboles, qui inventa Sophorum
Jmbuit Aonidum nectare & Ambroſiâ,
Magnus conſtrictis pedibus, magnusque ſolutis,
Quo nullum Auſoniâ ſanctius urbe caput,
Stayus ille Sophus vates, aget ille cohortem,
Stayus imperii pars erit una Tui,
Teque triumphali *Capitolî* ſiſtet in æde,
Jlle tuas laudes, laurea ſigna canet.
Tu modo, ne dubita, tanto indigitandus honore,
Et Patriæ & famæ regna ſubire tuæ.

CLEMENTI

Digitized by Google

CLEMENTI XIV.
PONTIFICI
OPTIMO MAXIMO
Ob reconciliatum Sedi Apostolicæ
LUSITANIÆ REGNUM.

VIciſti CLEMENS; ſe curvat ad oſcula prona
  LYSIA, iuratas exhibet Jlla manus;
Atque TIBI paciſque modum Legeſque ferenti,
  Præſtare obſequium ſponte parata ruit.
Ut Tagus auriſluis totus TIBI ſerviat undis,
  Romuleâ ut Præſul celſus ab arce tones,
Cedis, & irridens ſæcli faſtigia calcas,
  Legati & partes pacta peteutis agis;
Vis monitis Patris, rigidis non viribus uti,
  Jlla premens calcar, nec leve pondus habent.
Pace potens, bello ſcis delinire Potentes;
  Fortius atque ipſo Neſtore nectar habes.
Non TIBI opus telo eſt; ſic *dulcibus aspera cedunt*
  Exorata TUO Pax vel ab ore fluit.
Pax Maiora decet; mandataque fortius urget
  Jmperiosa quies: impetus usque nocet:
Pacem Jlli hanc quoties nixi convellere, quorum
  Pectora ſunt ipſo turbidiora mari:
Eſſet ut ex voto, quot fraus exivit ad artes?
  Quæſita eſt ipſo dira Acheronte manus.
Jrritum at in ventos abiit ſcelus; ilicet exul
  Venit, & Auſonios Pax colit alma Lares;

AUSONI

AVSONI pene metus; CLEMENS TIBI vivit, & Æther,
  Vivat Jo! tanto quo Duce parta quies,
Donec erunt faſti, Cuſtos diceris ubique
  Pervigil, atque TUI vitaque, corque Gregis.
Pontificum memorent alii Mavortia facta,
  Sacraque ſepteno fulmina miſſa jugo;
Aſt ego pacis amans CLEMENTIS provida geſta
  Digna legi cunctâ poſteritate, canam.
Caverat hoc Fabius, ne cœca volaret in arma,
  Ut ferro vivax, ſic quoque lentus erat:
Hinc rem reſtituit Romanam; fertur & inde
  Dulcia ſolertis lucra tuliſſe moræ.
Te quoque cunctantem, ſolers qui in rebus agendis
  Approbat; & merita laude per aſtra vehit.
Talis es o CLEMENS, non quod TU imbellis, & anceps;
  Aſpera pro magno tela Tonante geris;
Sed quia trita iuvat *via lenior*, *aſpera frangit*
  Divinæque ſequax plus ea mentis habet.
Vidi ego curſuros in aperta pericula Tauros
  Pacifici vultus dexteritate capi.
Quas neque fax valeat, neque ferri cuſpis adunci
  Curat ab infuſa pallade Paſtor oves.
Lenia quæque *placent;* ſic *lenibus* aſtra reguntur
  Tu, CLEMENS, Reges hac quoque laude regis;
Utque diu, felixque regas; ut Romula Tellus,
  Cætera flebilibus ſic rogat ore genis;
Quoque gregem ſervas nutu, TE ſervet ut Æther,
  Et TIBI, tot populis TU quod es, eſſe velit.

Salve

Salve o Romuleæ, Pater AUGUSTISSIME ſedis,
Qui clavum & claves Urbis, & orbis habes;
Cui ſe Maieſtas ſoliorum & Regia ſceptra
Subdunt ſponte ſacris pendula ab arbitriis;
Dumque TUO ſervit late iam fama triumpho,
Dum ponit factis aurea Templa TUIS,
Dum Arcadiæ æterno dicunt te carmine vates
Me ſine inornatam texere Laureolam,
Jnter quæ triplicem queat irrepſiſſe coronam,
Et tenuem hanc Thuris micam adolere mei.

Sanctiſſimis Beatitudinis Veſtræ pedibus advolutus
ANGELUS DURINI
Archiep. Ancyranus Nuntius Apoſtolicus canebat
Varſaviæ.

Apud Polonos NUNTIUS
Dono hocce METASTASIO
Dat quidquid eſt voluminis
Orans Deas Novenſiles
Ut hoc velint plus ſæculo
Manere, cultus NUNTII
Sit teſtis ut perennior.

F I N I S

MUSÆ, NOSTER AMOR.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA
MiG 2019702
Digitized by Google

Errata	Corrige
Pag. 1. .... Modoeotiæ	Modoetiæ
Pag. 3. Vers. 2. Italicæ	Italæ
Pag. 15. Vers. 11. Et quas	et quam
Pag. 20. Vers. 16. Virginum	Virgineum
Pag. 21. Vers. 9. Effigies hæc Metastasii	Hæc Metastasii Effigies
Pag. 38. Vers 9. Ægregium	Egregium
Pag. 42. Vers. 5. Planis	plenis
Pag. 62. Vers. 20. Vatemque	Vatumque
Pag. 64. Vers. 23. Teries	Terei
Pag. 69. Vers. 5. in via	invia
Pag. 79. Vers. 5. inserta	in serta
Pag. 79. Vers. 18. isthic	dele isthic

Pag. 84. Vers. 9.

Tu Iudex Populi es vide ne accusandus ab illo
Sis Fili est Regum qui Arbiter omnipotens.

Sic corrige.

Tu es Iudex, Leopolde, vide accusandus ab illo
Ne fueris, legum est qui Arbiter omnipotens.

Errata	Corrige
Pag. 87. Vers. 26. Coehibete	Cohibete
Pag. 86. Vers. 20. Æthon et Eous.	Eoe atque Æthon
Pag. 94. Vers. 25. Se jungit	sejungit
Pag. 98. Vers. 5. Poli	Polo
Pag. 101. Vers. 8. nec	Ne
Pag. 127. Vers. 26. ore	Ora

Reliqua prudentiæ Lectoris comittimus

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google